

ABONAMENTUL

Pe un an . . . . . 24 Cor.
Pe jumătate an . . . . . 12 .
Pe 1 lună . . . . . 2 .
Nrul de Duminecă pe un an 4 Cor.
Pentru România și America 10 Cor.

Pentru România și străinătate nrul de
zi pe an 40 franci.

TRIBUNA

REDACTIA și ADMINISTRAȚIA
Deák Ferenc-utca nr. 20.

INSERTIUNILE se primesc la adm-
nistrație.

Manuscripte nu se înapoiază.

Telefon pentru oraș și comitat 502

Învierea cea de obște.

De Ioan Russu Șirianu.

Învierea cea de obște neamul românesc așteaptă să se petreacă pe malurile Dâmboviței. Acolo e adunată întreagă comoara de gândire și simțire națională, acolo-i bogăția și puterea... Capitala României noi o vedem tare nu numai în virtutea fortărețelor ridicate și a gurilor de foc cari o apără, ei mai ales pentru că — vorba noastră veche — *d'acolo răsare soarele românismului!*

Acolo e un *rege* care din floarea tinereții începând, tot în foc a stat și țării nu numai cărmă i-a fost, dar de cele mai multeori busolă!... Acolo e o *armată*, care în vremuri de grea cumpănă s'a dovedit că e la înălțimea chemării sale, învingând pe dușmanul din afară și chezăuind și rânduiala lăuntrică... Acolo e o *tradiție* mare, lăsată de un Brătianu, Kogălniceanu, Rosetti, Catargi, acolo atâția sfinți încercați ai Coroanei, crescuți din tinerețe în marea tradiție care cuprinde programul politic al neamului românesc și luminează departe întreg rostul nostru în viitor... Acolo e *Academia Română*, cuprinzând în sinul ei pe fruntașii scrisului românesc și pe cei mai destoinici bărbați de știință. Acolo-s regii simțirii românești: poeții Vlahuță și Coșbuc, nouă aici ne-a rămas doar Goga, să ne cânte pătimirile... Acolo e regina Elisabeta, care dupăcum le-a fost mamă răniților în războiu, tot așa poartă de grije nefericiților loviți de soarte. Acolo atâtea școli înalte, cari dau țării pleiada de tineri chemați a înlocui pe bătrânii cari dispar și a desăvârși munca mare culturală și economică începută de generația trecută...

Tot ce trebuie să aibă un stat modern, un popor de cultură, *dincolo* este! Numai *țărani fericiți* nu sunt și Vinerea Mare din anul acesta i-a găsit pe frații noștri de dincolo într'o jale mare: după o revoluție lăuntrică, înecată în sânge.

I-s'a dat regatului, așa se vede, să golească și acest pahar, să urce și acest Calvar... să putem astfel azi nădăjdui în obșteasca înviere: *ridicarea țărănimei*. Pentru că țaria nebiruită a neamului românesc asta este: *milioanele de țărani români să fie desrobite cu desăvârșire!* Rodul muncii a cinci milioane de cetățeni să umplă hambarele celor-ce stau în dogoreala soarelui și în bătaia crivățului, iar nu să îmbogățească trusturi străine ori să înlesnească traiul risipitorilor.

Ne înduioșăm până și de gândul că are să urmeze această fericită epocă... Trebuie să se întâmple însă învierea aceasta. O chezășesc bărbații de stat cu durere pentru *popor* și cu grije pentru viitorul *țării* și al *întreg neamului românesc*. În ziua de 9 Martie dl *Emil Costinescu*, p'atunci deputat în camera conservatoare, azi ministru de finanțe, a avut sufletul înălțat să mărturisească:

»Zic dar că, pe când 5.000.000 de suflete posedă numai 3.300.000 de hectare, noi aceștia 7.500 suflete posedăm 3.000.000 de hectare, noi

compunem pătura guvernantă, noi dispunem de soarta țării și noi am uitat de trebuințele ei cele mari, nesocotind cu desăvârșire interesele a 5 milioane suflete, cari compun mărirea și puterea națiunii române.

In fața acestui fapt, de care toți suntem culpabili, trebuie să ne punem cenuse în cap, să facem mea culpa și să căutăm cel puțin de aci înainte îndreptările neapărate de făcut.

Ce cereau țărani când s'au sculat? *Cereau dreptate*. D-voastră trebuie să știți că nici în cercul de fier al trusturilor, nici în mare parte a țării, măsurarea dreaptă a pământului nu există pentru țărani; acesta este tristul adevăr dela un capăt la altul al țării.

B. Catargiu: Nu este exact; protestez.

E. Costinescu: D-le Catargiu, protestați pentru d-voastră, eu voi face excepție pentru 10 alți proprietari, dar un număr oare-care de proprietari nu sunt toată țara.

G. Bădescu: În Camera liberală poate să nu se protesteze, noi protestăm.

E. Costinescu: Repet: măsurarea dreaptă a pământului țărani nu o cunosc.

Voci: Inexact. (Smogot).

I. Th. Florescu: Justificați sălbătăciile?

E. Costinescu: Negând adevărul, nu îndreptați nimic; ceea ce spun aci nu este un lucru pe care eu vi-l fac cunoscut; este cunoscut de toată lumea și mai cu seamă în cercul trusturilor.

B. Catargi: Acolo, da!

E. Costinescu: Dacă țaranul, astfel nedreptățit, se duce la primar, primarul îl dă afară, pentru că e cumpărat de trust; de se duce la inspectorul comunal, îl ia pe goană și-l bațjocorește, fiindcă și acesta e cumpărat de trust...

O voce: Da prefectul?

E. Costinescu: Prefectul, în genere, este un boer prea mare ca să se ocupe de așa amănunte.

N. Cincu: O să propunem să vi-se afișeze discursul, d-le Costinescu.

E. Costinescu: Mai bine decât să murmurăți când vi-se spune adevărul, uitați-vă la el în față și căutați să-l vindecați.

Iar în ziua de 17 Aprilie într'o vorbire rostită la clubul conservator în momentul solemn al unirii celor două ramuri conservatoare, fostul ministru *Al. Marghiloman* a zis:

»Că este nevoie de o muncă mare, nimeni n'o tăgăduiește, pentru că nu avem de plâns numai sguđuirile sângeroase de acum o lună. Avem de constatat cu uimire, cu adâncă durere, că *aproape totul în Statul nostru s'a clătinat*. Anarhie în minți, au zis d-nii Cantacuzino și Carp. Da. Constatăm astăzi că organizațiunea noastră de Stat *nu e cum am crezut-o*. Constatăm astăzi că sacrificiile făcute pentru instrucțiunea publică n'au dat toate roadele pe cari le așteptam. Constatăm astăzi că tot ce s'a făcut pentru propășirea culturii, n'a adus îmblânzirea instinctelor, nici întărirea sentimentelor creștinești pe cari credeam că putem conta întotdeauna. (Mari aplauze).

Căci fără sădirea lor *în păturile de jos*, e greu să sperăm într'o organizațiune trainică, într'un Stat care nu e încă pe deplin luminat.

Și când am făcut toate aceste constatări, ne zicem că *totul e de refăcut din temelie*. Dar ca să refaci din temelie, trebuie partide, nu numai cari să aibă cugetători, cari să aibă vorbitori și scriitori iluștri, dar trebuie partide cari, prin forțele din cari se alcătuiesc, să poată prinde rădăcini în toate păturile sociale. Trebuie partide, cari prin țaria lor să aibă calmul necesar, pe care numai forța îl dă. (Aplauze entuziaste mult prelungite).

Constatat odată răul și păcatul mărturisit cu atâta francheță, nimeni n'are dreptul să se îndoiască asupra zelului ce vor depune

amândouă partidele în marea operă de îndreptare. Mai ales că mijlocul îl au: într'adevăr, cele două partide istorice sunt tari. Cel dela putere strâns unit în jurul șefului încercat, cel din opoziție reorganizat sub conducerea unui șef nou. Și amândouă conștii de misiunea înaltă ce au de îndeplinit...

Adevărat că s'au găsit mari proprietari cari și-au strâns rânduile și se organizează așa zicând, nu pentru a se coborî la sate, între țărani, pentru a-i lumina și într'ajutor să le fie, ci să pună pe ascuțiș chestia — despăgubirilor! Ba s'a găsit unul care să amenințe, că dacă guvernul și M. Sa Regele Carol I nu le-o ține și lor parte, ci vor protejă numai pe — țărani, lor, marilor proprietari, nu le rămâne decât să vindă tot și să plece în străinătate. Ne place a crede că aberațiuni de aceste sunt izolate, că dacă în urma lipsei de lumină la sate s'a putut porni o răscoală țărănească, în pătura cultă și bogată a orașelor va rămâne fără echou pornirile condamnabile de acest fel... Și cine-i cu mintea întreagă și cu inima la loc, nu va pune piedeci, ci va da concursul ca guvernul să realizeze cu o zi mai nainte reformele menite a ridică țărănimea din sclăvie!...

Mai ales că dacă s'ar pune chestia pe despăgubire, ș'atunci întâi e de întrebare: dar cine despăgubește pe țaranul care se naște, trăiește și moare în mizerie? Pe când de proprietari cari ar fi în stare să vândă tot și să plece în străinătate, într'adevăr, n'ar fi nici o pagubă. De fapt, aceștia sunt deja înstrăinați de țară și de neam. Că nu e acum vremea a se surescita chestii cari atrag atenția dela *problema cea mare*, ci patrioții adevărați să se înțeleagă asupra rezolvării acesteia... Destul că ne zbatem în dureri noi, cei în afară de regatul român și suntem osândiți să ne risipim puterile în luptă de apărare... Cel puțin frații de dincolo să clădească și să meargă nainte!

Dacă țărani răsculați dreptate cereau și măsurarea dreaptă a pământurilor, e cu cale a li-se de această dreptate... Dacă soarta a rânduit să trăim însetoșând după dreptate noi, cei trei milioane *de aici*, pună-se capăt cel puțin plângerii celor cinci milioane țărani de dincolo, căci țărănimea e temelie neamului și văzurăm: când ea se resvrătește, crapă însăși catapiteazma edificiului național. Grabnic este dar nu să se întrebe de pagubă, ci măsuri să se ia ca în veci să nu se mai întâmple așa sguđuire în țară.

Când se va fi desăvârșit această reformă, se va fi înzecit puterea actuală a României și plini de bucurie și mângăiere în fața propășirii fraților noștri, și noi d'aici vom putea să luptăm mai cu încredere în adăstarea *învierii celei de obște*.

Informațiunile vieneze ale ziarului »Pester Lloyd« nu s'au terminat. Pentru un număr recent are senzația, că înainte cu doi ani românii din Ungaria, la îndemnul Ligei culturale, voiau să pună la cale o revoluțiune generală și o manifestațiune antimaghiară

în Viena. Așteptăm descoperiri și mai senzaționale.

Chestiile croate. E la ordinea zilei discuția și critica asupra rezultatului conferinței, care a avut loc între reprezentanții coaliției croato-sârbe și între guvern. Croații au ieșit biruitori cu deosebire în chestiile de limbă, căreia i-s-au asigurat toate drepturile. Ziarele coaliționiste maghiare, bine înțeles, neagă, că guvernul ungar ar fi suferit înfrângere. Celelalte strigă în gura mare, că guvernul s'a lăsat învins.

Presa franceză despre chestia naționalităților din Ungaria. »Le Correspondent« publică din peana publicistului R. Meynedier un interesant articol intitulat »Legătura monarhică în Ungaria«, tratând pe larg despre chestia naționalităților și reprobând politica șovinistă maghiară.

In numărul nostru viitor vom publica în întregime acest articol, a cărui traducere o datorăm amicului nostru dl Ioan D. Protopopescu dela Paris.

Reforma salariilor funcționarilor dela căile ferate a fost desbătută în consiliul ministerial, care a avut loc Joi la orele 4 d. a.

Baronul Aehrenthal, precum se afirmă din Viena va fi primit în audiență la Raconigi de către Victor Emanuel, regele Italiei, pe timpul vacanțelor camerei italiene. După această audiență ministrul Aehrenthal va călători la domeniul ministrului Tittoni, în Desio, unde va avea întrevederea, de care a fost vorba în timpul din urmă.

Chestia Perczel și Csávossy. Comisia economică a desbătut chestia Perczel și Csávossy în ședința sa din Joia trecută. În era așa zișilor drabanți adecă personalul servitorilor din cameră a fost urcat în contra regulamentul din partea lui Perczel Dezső ca președinte și a lui Csávossy ca chestor al camerei. Salariile date acestui plus de servitori, angajați pentru siguranța guvernului neconstituțional și neparlamentar, vor fi achitate, conform decisului comisiei economice, din partea menționaților. Suma aceasta atinge cifra de 31.826 coroane.

Transacțiunea. Ministrul instrucțiunii publice din Austria, dr. Marchet, ținându-și vorbirea de program în Baden, a spus despre transacție între altele, că Austria nu va mai juca rolul, pe care a trebuit să-l joace până acum. Programul său nu e separarea de Ungaria, căci aceasta ar fi o absurditate economică. Cu toate acestea, dacă între cele două state nu s'ar putea stabili referințe drepte și pacifice, va trebui adusă și această jertfă.

Contele Széchenyi, consilier de ambasadă austro-ungară la Berlin, va fi numit consul la Haga.

Vizita lui Aehrenthal la Berlin a făcut cea mai bună impresie în cercurile diplomatice germane. Insuși ministrul Aehrenthal s'a exprimat, că vizita sa este urmarea directă a referințelor interne dintre Austro-Ungaria și Germania. Și din acest prilej s'a constatat deplina armonie între cele trei state aliate.

Politica națională maghiară.

De dr. Dionisie Stoica.

Lupta, purtată din partea unui partid politic maghiar pentru independența națională, a fost o urmare directă a unei din marile idei, cari au dat naștere revoluțiunii universale, ca astfel să iasă biruitoare. O urmare așadară a libertății individuale proclamate împreună în acelaș timp cu dragostea de neam și de țară.

Dragostea de neam a maghiarilor însă a fost atât de mare, ori mai bine zis atât de egoistă, încât în 1848 nu erau învoiți a recunoaște libertate și egalitate și pentru celelalte popoare din țară. Erau cu deosebire predispuși a nu considera și națiunea română de individualitate etnică care ar fi în drept a pretinde favorurile individuale garantate de noua fază a evoluției sociale, inaugurată atunci.

Legea de naționalitate și șovinismul maghiar.

Când s'au pus bazele constituției de azi însă, bărbații providențiali ai Ungariei au prevăzut, că libertatea și egalitatea individuală nu poate fi monopolizată într'un stat poliglot de elementul dominant, dacă este să se asigure liniștea internă și viitorul statului. De aceea s'au văzut necesități

a codifica drepturile naționalităților nemaghiare din țară.

Dar spiritul acestei legi dela 1868 n'a străbătut în viața și opinia maghiară, ci a rămas literă moartă.

În timpul, în care conducătorii politici, antidua-liști *declarați*, cereau separare de Austria — în intervalul dela 1867 până azi — nu uitau să se asocieze tuturor celorlalte partide când era să se gândufască până și dreptul de existență al naționalităților.

E de admis și e necesară totdeauna ideea de unitate a statului. O unitate în sensul dorinței șovinismului maghiar e însă o contradicție flagrantă. Statul poate fi unitar și solidar și dacă e compus din elemente etnice eterogene, căci interesele particulare și de stat, capabile de a uni aceste elemente, nu lipsesc nici odată.

Devizele politicii naționale maghiare.

Factorii politici maghiari însă în ambițiunea și naționalismul lor exagerat, voind să ia pildă dela alte state*) au decretat în acelaș timp *ruperea de Austria și asimilarea tuturor elementelor nemaghiare*, căci numai astfel se va putea pune temelul unei Ungarii mari și eterne.

Dar această tendință nefericită s'a dovedit dela început și până 'n ziua de azi de o utopie. Și cu toate acestea, după experiențe bogate de 40 de ani, se susțin și astăzi cele două devize ale politicii naționale maghiare.

Se susțin: una în teorie și alta în practică. Rezultatul însă pentru amândouă este și va fi acelaș: *negativ*.

În teorie adecă se declamă: teritoriu vamal autonom, armată națională, independență desăvârșită, iar în practică s'a renunțat la aceste postulate.

În practică mai departe se iau toate măsurile de a asimila naționalitățile, de a le maghiariza cu forța, câtă vreme se cunoaște principiul teoretic, că nu cu forța fizică și materială se asimilează individualitățile etnice și morale, ci numai printr'o energie sufletească superioară.

Opoziția partidului independist.

Dacă în partea aceasta, a doua, tendințele kos-suthiștilor (și a celorlalți independiști *nedeclarați*) au fost și sunt absurde, și ne făceau impresia, că nu sunt sincere — trebuia să le aprobăm în principiu dorul îndreptățit de a se separa de Austria, care dor se manifesta în cel mai frumos colorit. Opo-

*) În cari elementul domnitor este absolut preponderant, atât calitativ cât și cantitativ, iar elementele eterogene nu dispun de forță suficientă de a rezista.

FOIȚA ORIGINALĂ A »TRIBUNEI«.

Nici când.

De Ilie Marin.

Locuiam în oraș străin de două luni de zile. Dela un timp și-se urește să duci viața banală de restaurant și de cafenea. Un circulus vitiosus cum nu se poate mai supărător. Aceleași mutre tacticoase de chelneri, aceleași mese întinse la poruncă, aceeași lipsă de intimitate, care te scoate din sărite.

Am găsit o pensiune, căutând în dreapta și 'n stânga. Imi ziceam: totuși e altă viață, deși nu se poate compara cu cea de acasă. De fapt, aveam mai multă distracție, conversațiile erau mai animate, tonul sec, de catedră; observam cum dispăre încetul pe încetul după cele dintâi prânzuri.

Eram zece inși la masă: două englezoaice, cari studiau la conservator, o scoțiană, o rusoaică din Odessa, doi francezi, studenți de literă, două nemțoici din Hamburg și eu cu un prietin: zece cu totul.

Dela primele întâlniri deja imi atrase atenția deșteptăciunea uneia din domnișoare. Avea ceva bărbătesc în întregă pășirea ei, în întreg șirul de idei, pe care mi-l desfășura, în felul cum se îmbrăca. Nu era frumoasă, dar cu cât te perdeai în discuții cu dânsa cu atât mai mult ieșeau la iveală calitățile ei spirituale. Păream un căutător de diamante, care trebuie să curețe cu sârguință piatra scumpă, găsită în stare brută, plină de pă-

mânt și noroi, ca mai apoi să te poți bucura de strălucirea ei.

Putea să aibă 28—30 de ani. Ce mă uimea mai mult era antipatia ei față de tot ce este sentimental.

— »Iară, iară sentimental!« izbucnea ea de multe ori râzând batjocoritor.

Inzadar am căutat să-i documentez, că o părțică de sentimentalism trebuie să aibă fiecare ființă omenească, nu voia să-mi dea dreptate, nici cât e negru sub unghie.

»Cum, D-ta n'ai fost nici când sentimentală? o întrebam inciudat.

— »Nici când«, imi răspundea ea triumfătoare.

— »Atunci n'ai iubit nici când!« i-am aruncat imputarea în față.

— »Nu, nici odată!«

Iși scotea pieptul înainte mândră de constatarea asta, cu o privire fermă, fixă, caracteristică unui luptător pe câmpul de luptă, plin de îndârjire, nobilă, dar stranie la o femeie.

Câte discuții pe tema asta! Dar fără de nici un rezultat. Toată argumentația mea se izbea nefolositoare de niște ziduri chinezești, pe cari le puteai asedia ani întregi fără de nici un rezultat.

La urma urmelor am găsit cel puțin o consecvență în poziția ocupată de potrivnica mea. Cărțile de anatomie, de patologie, broșurile volante referitoare la chestiile sociale, ba chiar și volumele Haechel, mă lăsau să întrevăd un sistem bine lămurit în întregă cariera domnișoarei, care mă îmbătrânea văzând cu ochii, fără de a se fi gândit vre-odată la fericirile unei iubiri mari, curate, dumnezeiești.

Discuțiile noastre au deviat — în urma celor

întâmplate — pe terene mai »serioase«, dupăcum spunea ea.

A trecut o lună, două, ne împrietiniserăm bine, când am celit pentru prima oară pe așul teatral »Retragerea«, piesa care a făcut senzație mai anii trecuți. La masă fusese vorba, ca să cumpăr îndată ce voiu vedea că se joacă »Retragerea«, două bilete, unul pentru ea, altul pentru mine. Auzise prietina mea atâtea despre piesa aceasta, încât de mult se purta cu gândul să o vadă.

— »Mergem împreună!«

— »De ce nu?« mi-a răspuns domnișoara, care putea să fie tot atât de bine studentul în medicină X sau Y, căci cu acelaș ton sardonice obișnuia să trateze toate chestiile, chiar și cele mai delicate.

La începutul reprezentației a început să-și bată joc.

— »Vezi așa sunteți bărbații. Curat menajul acesta de cazarmă, curat această conversație, unde te învârți!«

Piesa e destul de dibaciu prinsă. Într'un cerc militar se discută multe și mărunte. Predomină tonul brusc, sec, de cazarmă. În milieu-ul acesta iese la iveală un ofițer, care se reîntoarce dela logodnica sa. La spatele camaradului se povestesc lucruri frumusele despre el. Avusese ca amantă o fată simplă, drăguță, deșteaptă, din oraș. Era vorba să-i desfacă cu orice preț, căci altfel »cinstea regimentului«, familia camaradului ar fi suferit inzulă cea mai mare.

Sau găsit tot felul de tertipuri. Doi veri se întrepun și afacerea e aplanată. Camaradul pleacă în concediu, dupăce-și dase cuvântul de onoare superiorului, că nu va mai avea nici o relație cu

suli s'a asociat cu Roghi, care are 20 mii oameni și 16 tunuri.

China.

Răscoala indigenilor. Răscoala locuitorilor indigeni din China neliniștește mult populația europeană. S'a constituit o asociație secretă, care pretinde, ca țara să fie numai a chinezilor. Aceasta asociație are mulți membri și în Tiencin.

Porțile orașelor sunt spoite cu sânge!

Deputatul Vaida către alegătorii săi.

Neputând merge în mijlocul lor, dl deputat dr. Al. Vaida a trimis alegătorilor săi o epistolă deschisă în care se pronunță asupra incidentelor petrecute în ședințele dela 8 și 10 Aprilie ale dietei ungare. D-sa arată cum prin citirea acelor poezii n'a avut de gând să insulte neamul unguresc, ci a vrut să adverteze numai coaliția și pe Apponyi asupra urmărilor funeste ale intoleranței și ale prigonirilor șoviniste.

Zice apoi:

Dupăce însă parlamentul a descoperit în această faptă a mea o ofenzare numai a națiunii maghiare, trecând cu vederea că cu aceeași îndreptărire ar fi trebuit să descopere și o ofenzare a »Mocanilor«, eu am acceptat pe deplin punctul de vedere al partidului naționalist, anume că în cazul când parlamentul printr'o faptă a mea — cu toate că aceasta nu s'a săvârșit cu intenții ofenzatoare — se simte ofenzat, eu am datorința să-mi exprim regretele. În ședința dela 10 Aprilie am dat expresiune acestor regrete. Și totuși am fost osândit la cea mai grea pedeapsă parlamentară, fiind condamnat prin hotărârea Camerei la dojană protocolară, cu toate că nu este caz de precedentă în viața parlamentară, ca dupăce un deputat și-a exprimat regretele pentru o faptă sau o vorbă a sa în fața Camerei, să mai fi primit și dojană protocolară, necum să se fi continuat în contra lui o goană sistematică.

Hotărârea dojenii protocolare în contra mea a fost adusă fără anchetă prealabilă, pe motiv că astfel dispune regulamentul Camerei.

Numai așa s'a putut întâmpla că s'a săvârșit împotriva mea nedreptatea de a fi învinuit că eu mergând în biroul stenografilor, le-ași fi predat acestora poeziile cu pricină pentru a le introduce,

oarecum ca contrabandă, în procesul-verbal stenografic.

Afirmarea aceasta este lipsită de orice temei, și a fost născocită de niște oameni cari caută în contra mea, cu orice preț, pretexte de incompatibilitate.

După ce arată goana selbatică ce s'a urmat împotriva-i și după 10 Aprilie, cu scop de a-l face să renunțe la mandat declară:

Spre a vă liniști, iubiți alegători, vin să vă declar cu toată hotărârea că nu am de gând să satisfac acestei pofta a lor. Nu, cu atât mai vârtos că nesfârșitele telegrame de aderențe și scrisorile de încurajare primite dela voi îmi oferă garanția că prigonirile de cari am avut parte au potențat numai încrederea voastră față de mine.

Nu, pentru că nu pot recunoaște nici majorității, nici unui ori altui ministru îndreptățirea de a-și aroga în viața constituțională a statului, o putere mai mare decât aceea, care îi compete exclusiv majorității suverane a unui cerc electoral.

— Datorinței mele față de parlament am satisfăcut pe deplin atunci, când nu numai că pentru o faptă care era lipsită de intenție ofenzatoare mi-am exprimat regretele, dar pe deasupra m'am supus, necondiționat, verdictului ce l-a rostit în contra mea Camera.

Nu pofta majorității ci voința și ținuta ce-ați manifestat-o în trecut, ce urmați a o manifesta astăzi și pe care veți mai avea ocaziune constituțională de a o manifesta și în viitor, iubiții mei alegători, a avut, are și va avea să determine ținuta mea politică.

Scrisoarea aceasta desigur va face o bună impresie asupra alegătorilor cercului Ighiu, după cum nu va întârzia să lămurească și pe ceice atâta silință și-au dat să restălmăcească lucrurile.

Apărarea națională.

Protestul Beiușenilor.

Sinodul parohial gr. or. român din Beiuș în din ședința 6 Aprilie și com. par. rom. gr. or. în ședința din 7 Aprilie st. n. a. c. au aduc următorul conclud: Referitor la proiectul de lege alui Apponyi înaintat casei deputaților pentru desbatere, com. par. bazându-se pe § 23 punct 14 din »Statutul or-

ganic« protestează cu toată energia contra susnumitului proiect, prin care se țintește a desbrăca biserica și școala de tezaurul lor: de autonomia noastră sancționată de prealuminatul nostru rege.

Când acestea două corporațiuni bisericesti protestează contra susnumitului proiect, totodată cu dragoste și încredere se apropie către Prea Sfințitul lor Arhiepiscop pentru a-și depune omagiile de mulțumită și încredere, rugându-l ca întrucât trebuință va fi, să înainteze cauza sfântă și dreaptă chiar până la treptele Tronului.

Com. parohial greco-oriental român din Beiuș.

Tuturor amicilor, colaboratorilor și cetitorilor nostri le dorim sărbători fericite!

Hristos a înviat!

NOUȚĂȚI.

A R A D, 4 Mai n. 1907.

— Proximal număr al ziarului nostru va apărea Mercuri noaptea, la orele obișnuite.

— Convocarea sinodului eparhiei Aradului. P. S. Sa Episcopul I. I. Pap al Aradului a trimis deja tuturor deputaților sinodului eparhial convocarea la sinod, a cărui sesiune se va deschide în Dumineca Tomii.

— Consistor plenar. Tuturor asesoriilor consistoriali din districtul Aradului li s'a trimis următoarea adresă:

»P. O. Domnule! Convocăm prin aceasta Consistorul Nostru la ședință plenară pe ziua de 27 Aprilie (10 Maiu) a. c. orele 10 a. m. în localul obicinuit. Obiectele: 1. Raportul general al Consistorului plenar despre activitatea sa în anul 1906. 2. Activitatea corporațiilor protopresbiterale în anul 1906. 3. Proiectul de budget pe anul 1907. 4. Alte eventuale obiecte. Arad, 19 Aprilie (2 Maiu) 1907. Ioan I. Papp, episcopul Aradului.

— Deputat huiduit. Deputatul Cei-chei, Korda își ținea dare de seamă prin

tală — cu cozonac și vin de Cipru, cu care găsi de cuviință să ude ouăle roșii.

Ciocnirăm ouăle tradiționale.

— Ciudat obicei, zise unul dintre noi, aceste ouă roșii de Paști. De când s'a fi introdus?

— Ce fel, nu știi? răspunse starițul rîzînd. Se vede că sunteți niște eretici, voi tinerii moderni.

— Eu, zise un profesor de istorie universală dela un liceu din București, am ceit noul și vechiul Testament din doască în doască și n'am găsit nicăiri originea acestui curios obicei.

— Ei vezi, răspunse starițul tot rîzînd, a trebuit să vii la Căldărușani, ca să înveți ceva. Mai beți câte un păhar din acest chipriotic, ca să ascultați mai cu răbdare. Vizitând o veche mănăstire grecească din Epir, găsi în biserică mai multe tablouri reprezentând scene din vechiul și noul Testament. Le recunoscu pe toate, afară de unul care mă încurcă. Acest tablou reprezentă un bătrîn cu tipul tradițional al sfântului Petru. În fața lui o femeie din popor ținea cu mâinile șurțul desfăcut și arăta bătrînului niște ouă roșii.

nu ni-ar fi atras atențiunea, că la 12 este »învierea« și că trebuie să ne culcăm, dacă vrem să așistăm la serviciul divin ceace noi declarăm sus și tare.

Ne retraserăm câte doi într'o chilie.

Zăceam pe un pat relativ destul de bun, dar' nu puteam adormi enervat cum eram de oboseala drumului și mai ales de scoici, care apă-sau ca un plumb asupra stomacului și nu voiau cu nici un chip a se mistui. — De chiu, de vai, ațipii nișel și mă aflam într'un fel de aromelă, când o mare lumină îmi izbi ochii și o salvă de puști resună în aer.

— »Săriți hoții!« strigai eu sărînd din pat și punând mîna pe pușcă.

— Ha! ha! ha! rîse tovarășul meu, scoală le-neșule, nu sunt hoții, este învierea și dacă vrei să mai vezi ceva, grăbește-te.

— Afurisite scoici! suspînai eu, trăsei repede ghetetele, pusei un pardisiu pe umeri și cu pușca în mîna mă repezii pe scări în jos.

Acî se cântă: »Hristos a înviat!« Descărcai și eu amîndouă țevile deodată și întonai cu ceialalți împreună sublimul imn al învierii.

A doua zi dimineața ne prezentarăm starițului, care sosise dela București. Era om în toată puterea, amabil, vesel, aproape mondèn, dacă putem întrebuița această expresiune față de un ascetic (!) călugăr. Acest stariț, care de atunci a răposat în Domnul, avea foarte mulți prietini și era foarte bine văzut grație reputațiunei sale de om cu avere. În călugărie purta, dacă nu mă înșel, numele de Nifon.

Ne primî în sala mare a reședinței, unde se adunaseră amicii nostri preoți de ieri și toți călugării mari și mici.

Părintele Nifon ciocni ouă roșii cu fiecare în parte și le ură multă fericire cu înălțătoarele cuvinte de: Hristos a înviat!

După această recepțiune oficială, noi musafirii străini furăm invitați în apartamentele starițului, care se desbrăcase de aierul solemn și impunător și-și arăta fondul caracterului său vesel și hazliu.

Acî, în intimitate, ni-se servi dulceață și cafea, apoi părăndu-i-se starițului, că nu ne-am ostenit până la Căldărușani pentru dulceață și apă rece, ne trată cu icre de chefal — o delicateță orien-

Inainte de dejun,
dacă beai un ju-
mătate de pocal
de apă amară

Igmándi

alui Schmidthauer,

stomacul n e r e-
g u l a t î l a d u c e
in ordina in de-
curs de 2—3 ore

Medicament foarte bun pentru împiedecarea boalelor interne, tot așa are efect admirabil la boale de stomac intestine, și de sânge tot așa contra îngrășării, contra trohnei, respirării grele, galbenare, umflarea ficatului și fierei, diabetă, vână de aur, podagră, reumă și multe boale interne Comandă se pot face la Schmidthauer Lajos, farmacist în Komárom. Se capătă în fie-care farmacie mai bună și prăvălie de coloniale. Prețul unei. o o o o o o o o o o sticle mici 30 fil., mari; 50 să nu se confunde cu alta apă amară. o o o o o o o o o o

de mult, încât după ori ce bae rămân pe ferm mai mulți morți și răniți. Guvernul a interzis să se mai scalde în grupe, dar agitația ține mereu.

— **Deraiare.** Joi s'a întâmplat o deraiere a unui tren de marfă, care circula între Caransebeș și Orșova. Trenul se compunea din 25 vagoane. Catastrofa s'a întâmplat între stațiunile Poarta și Tornaia. Un frânar a murit momentan. Mai mulți au fost grav răniți.

— **Intâmpinare.** În interesul adevărului publicăm următoarele, drept intâmpinare la cele publicate în nrul nostru dela 27 Aprilie:

Din a mea parte pe scurt atâta: 1) Bunul D-zeu să-i astupe gura pe vecie la acela, care a fost zis oarecând, că din cauza parohului gr-or. îi stricat poporul de pe valea Crișului (cu noua datină a mătura pe dinaintea ușei altuia, ci mătur numai pe 'naintea ușei mele.) 2) La adunarea din Borodul-mare eventual am fost de față fiind în piață la târg, ș'apoi dacă eram în piață am fost curios s'aud că preotul din Besnea Clintoc în ce vorbe seducătoare va avea îndrăzneală a sta înaintea poporului, (care de altminterlea a fost foarte puțin) știind dânsul foarte bine că întreg corul episcopesc român a protestat în contra proiectului Apponyi. Poporul nu a arătat nici o simpatie față de Clintoc și vorbele lui, cum scriu foile ungurești. 3) Dintre borodanii gr-or. numai doi bărbați nemernici au luat parte activă întru intâmpinarea lui Fischer. 4) La »Leányi egyesület« nu sunt membru, nici soția mea, nici copiii mei, cu atât mai vartos nu sunt nici conducătorul corului, că nu au nici cor, ci sunt conducătorul corului românesc din Borodul-mare, (doară acesta îl pizmuește cineva din Bihor de pe Criș?) 5) Adunarea districtuală s'a ținut în Borodel, când toți au protestat în contra proiectului lui Apponyi afară de Clintoc. Emil Perényi, preot gr-cat. rom.

— **Poruncile lui Tolstoi.** — Marele scriitor rus, Tolstoi supranumit sihastrul din Iasna-Polya, dă celor ce vor să-l asculte, sfaturi:

1. Ziua ca și noaptea să cauți aerul liber.
2. Fă zilnic gimnastică și lucrează la aer liber.
3. Bea și mănâncă, dar cu măsură, mai ales apă, lapte și fructe.
4. Ia, odată pe săptămână, o bae caldă și te spală în totdeauna cu apă rece.
5. Haina ta să nu fie prea largă, dar nici prea îngustă.
6. Caută să locuiești în casa ta proprie; locuința ta să fie uscată, spațioasă și luminoasă.
7. Fii curat în toate privințele.
8. În munca ta fii sistematic. Astfel poți să te ferești de orice boală sufletească și trupească;

Țarul părù surprins, curtezani triumfau: devinise prea mare îndrăzneala acestui ministru.

— Bine, bunul meu Cancrin, zise împăratul tot zimbând, numai pentru strugirea acestui ou m'ai lipsit adineaori de prezența D-tale.

— Sire, faceți-mi onoarea de a crede, că afacerea a fost cu mult mai serioasă. Bine-voiți a deschide această cutie.

Țarul o deschise și găsi înlăuntru o simplă cheie de oțel; el zimbî și zise:

— De sigur voiești să-mi faci o surpriză; dar pentru ca să înțeleg, ar trebui să-mi dai cheia acestei chei.

Curtezani nu mai rîdeau.

— Sire, răspuse Cancrin liniștit, mulțămesc Majestății Voastre pentru încrederea ce-mi acordă. Bine-voiți însă a mă acompania în subsolul fortăreței; acolo mi-am terminat opera.

Nicolae, tot mai curios, suspendă recepțiunea și-l însoți urmat de câțiva ofițeri.

Cancrin se oprî într'o sală scundă, păzită de o companie de soldați, și arătând țarului o ușă masivă de fier, zise:

găsești mângâiere dacă te-a ajuns vre-o nenorocire, și ești în todeauna bine dispus.

9. Noaptea să dormi (nu ziua); după muncă ferește-te de plăcerile sgomotoase, spectacole, etc.

10. Adevărata fericire constă în a face numai bine, a fi nobil și a munci cu folos.

La auzul acestor 10 porunci, se povestește că un țaran ar fi zis:

— Aceste porunci nu sunt complete. Porunca întâia ar fi trebuit să fie: »Aibi și tu un milion, precum are Tolstoi, și apoi locuiește și tu în casa ta proprie!...«

— **Știre literară.** De sărbători, »Sămănătorul«, cunoscuta revistă literară săptămânală scoate un număr special, având o copertă splendid ilustrată în trei culori, de dl Kimon Loghi, reprezentând un Crist răstignit; o reproducere după marele tablou »Cosașii« al dlui G. Verona; două minunate desemnuri de dl I. A. Steriade și o bucată muzicală (»Rugăciune« de Eminescu) compusă de dl Liviu Tempea.

Materialul literar cuprins în 80 pagini (cinci coale de tipar) e iscalit de o pleiadă de peste 20 de tineri scriitori, grupați în jurul marelui nostru poet G. Coșbuc, care are în frunte o puternică poezie.

Prețul acestui număr excepțional este numai de 40 bani.

— **Pojar la curtea din Madrid.** La curtea regală din Madrid s'au ivit câteva cazuri de pojar între personalul de serviciu. S'au luat măsurile cele mai severe, ca regina, care se află în stare binecuvântată, să nu fie contagiată.

— **Deputații dumei, după pregătirile lor, ne prezintă următorul tablou:**

160 au pregătiri academice, 86 sunt numai cu școale secundare, 121 cu școale elementare, 98 și-au primit instrucția acasă (știu scrie și ceti), 9 sunt slabi în scris și cetit, iar unul este analfabet.

Conform ocupațiilor lor sunt: 108 economi, cari singuri își cultivă pământul, 66 funcționari publici, 40 muncitori, 36 proprietari de pământ, 30 advocați, 29 doctori, 27 ziarști, 23 învățători, 22 funcționari particulari, 22 funcționari sătești, 20 comercianți și industriași, 19 țărani proprietari de pământ, 14 ingineri, 11 preoți ortodocși, 10 funcționari de stat, 5 funcționari civili, 4 pădurari, 3 preoți catolici, 3 preoți mohamedani și 3 chirurși.

— Sire, binevoiți a deschide această ușă cu cheia, pe care o țineți în mână.

Țarul deschise repede ușă, și rămase uimit văzând în fața sa treizeci de lazi, din care fiecare conținea un milion de ruble. Era fructul micilor economii ale cinstitului Cancrin.

Adânc mișcat, țarul strânse mâinile fidelului său servitor, apoi întorcându-se către boeri:

— Vedeți, Domnilor, devotatul nostru Cancrin a reușit să vă eclipsească pe toți. Aceasta dovedește, că pentru a gusta bucuria de a fi generos, trebuie mai întâiu să înveți a deveni econom.

Profesorul tăcu.

— Bravo, taică, zise starițul mișcat, m'ai eclipsat și tu pe mine.

După aceasta mulțămiram Starițului de amabila sa primire, și ne urcarăm în trăsura, care ne aștepta la poartă, pentru a face o vizită proprietarilor bine cunoscuți din prejor.

— **Șef de poliție ucis, guvernator grav rănit.** Un om în stare de beție, a intrat în localul prefecturei din Podgorița și a tras un foc de revolver asupra șefului poliției omorându-l și rănind grav pe guvernator, general Martinovici care se afla acolo. Generalul a scos un revolver și a tras asupra asasinului omorându-l.

— **Ospătărie națională în Arad.** Recomandăm cetitorilor nostri ospătăria națională românească din Arad. În strada Boczkó, aproape de centrul orașului, ducând tramvaiul pân'acolo, dl Ignatie Pașca a zidit un frumos otel (cu 25 camere) și restaurant, care poate fi un loc de întâlnire al tuturor românilor călători. Este și o datorință a-l sprijini, fiind român, dar și de altfel otelul, mai ieftin decât toate, oferă cel mai mare confort, fiind aranjat foarte modern.

— **»Aradvármegyei Gazdasági egyesület«** a primit dela »Magyar Szőlősgazdák országos egyesület« următoarea epistolă:

Onorată societate,

Din punct de vedere al culturii viilor, avem onoarea a vă atrage atențiunea asupra unor lucruri foarte importante.

De sigur aveți cunoștință despre împrejurarea, că prețul permasforii s'a scumpit în timpul din urmă. Una din cauzele acestui fapt, e că s'a împușinat foarte mult cuprul din lumea întregă, la aceasta se mai adaogă și cartelul de aramă, pe de altă parte iară fabricile chemice, cari se ocupă cu prepararea petrei vinete, temându-se că va scade, ș'au procurat mai puțin preparat ca 'n alți ani.

Ridicarea prețurilor permasforei, mai ales în urma experiențelor triste din anul trecut, cari de sigur vor îndemna pe cultivătorii de vii să le stropească mai mult, le apasă greu umerii.

La aceasta se mai adaogă și împrejurarea, că prin urcarea prețului permasforei, va lua mai mult teren și falsificarea. De ani de zile auzim plângerile, că în unele provincii vin în circulație în locul permasforei unele substanțe, cari sunt amestecate cu vasgalic vâpsit cu analin. Asemenea amestecuri se 'nțelege că se pot vinde cu preț mai ieftin ca peatra vânăată curată, dar efectul nu poate fi perfect.

Din acest motiv, avem onoarea a rugă pe onorata societate, să nu pună fond pe supravegherea astorfel de falsificări.

Cultivatorii mai mari, ar trebui provocați, ca să-și procure peatra vânăată necesară numai dela locuri de încredere, sau înainte de a primi un transport mai mare de permasforă s'o analizeze pe cale chimică.

Pe micii cultivatori, cari nu sunt dispuși pentru o asemenea procedură, și-și procură numai în minutul din urmă cele necesare, ar trebui lămuriti, ca 'nainte de folosință să se convingă dacă n'au a face cu falsificări și adecă în modul următor, preparând o soluțiune, să înmoaie în această soluțiune de peatră vânăată, tăișul unui cuțit, un cui, sau altă bucată de fier neruginitor, această bucată de fier, în scurt timp va căpăta un smalt arămiu, în cazul când permasfora a fost curată. În soluțiune de piatră vânăată, nu se formează un asemenea smalt, iar vâpseala de analin se desparte în soluțiune și așa se poate cunoaște ușor.

Dacă onorata societate ajunge la cunoștința unei asemenea falsificări, să aibă bunătate a denunța pe cel păcătos în interesul public.

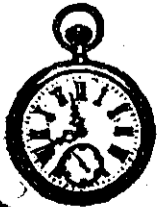
Am rămas cu stimă:

»Nedescifrabil«
directorul reuniunii.

Poșta Redacției.

F. Cluj. Mulțumita publică trimisă numai cu taxă se publică la loc taxabil. Administrația a făcut prețul în 50 coroane. Să Vă adresați la administrație.

Redactor responsabil Ioan N. Iova.
Editor-proprietar George Nichin.

SEGEDINUL E ORAȘ VESTIT

Acolo se pot capătă cele mai ieftine Orologe și bijuterii, mai ieftine de cât ori unde. Nu-i de lipsă să ne dăm bani în mâni străine. Cine vrea să se convingă depre toate acestea, să ceară un catalog mare ilustrat, ce se trimite gratuit, dela **Schöner Samu, juvargiu în Szeged.** Acolo se capătă un orologiu de argint dela 5 floreni începând, inel de aur, cu 14 carat dela 2 fl. 50 cr. în sus, cercei de aur dela 1 fl. 50 în sus, lanț (colier) aur 4 fl. 50 cr. un orologiu de nikel dela 2 fl. 50 cr. în sus, un vecker dela 1 fl. 50 în sus. Catalog gratuit și franco.

PAȘTILE.

DIN ROMA.

— Palatinul. —

Note de P. ROBESCU.

— Pe toată suprafața aceasta ce pare o insulă se ridică în vremuri un palat strălucit, întemeiat de August și dus la desăvârșire de cei trei împărași din casa Flavia, Vespasian, Titu, Domițian.

În picioare, pe o bancă de piatră, un profesor dela Facultatea de Arheologie ținea o conferință pe Palatin, sub cerul liber. Vre-o sută cincizeci de persoane — cam puține pentru gratuitatea conferinței și a intrării — se grămădiseră în jurul lui ascultându-i cuvintele și urmărindu-i gesturile cu cari despărțea aierul evocând vechile zidiri.

Și când după cele două ceasuri cât a durat conferința m'am așezat pe o bancă gândind la cele ce s'au spus, mi-se părea că visez.

Pe cât este de sguduitor Forum Romanum cu toate frământările vieții de atâtea secole ale unei națiuni așa de mare, pe atât este de mareș Palatinul prin construcțiile ce l'au acoperit în viața aceea de lux și de opulență ce din ce în ce coplesă pe monarhii unui imperiu ajuns la apogeu.

Pe acest Palatin s'a început Roma, aci Romulus a tras cu plugul primul șanț al cetății, aci a fost Remus, aci au locuit primii regi, aci în timpul glorioasei Republici au locuit patricienii și oamenii ale căror nume ilustrează paginile istoriei, și când națiunea romană ajunsese la maximul dezvoltării și puterii, ia numele de Imperiul Roman, imperatorii își stabilesc locuințele pe Palatin, îl acopere cu clădiri brilante ca o încoronare și ca un omagiu adus acestui munte pe care s'au săvârșit principalele acte din viața romanilor.

Azi pe Palatin sunt câteva ruine — prea puține pentru construcțiile ce au fost pe el, — două vile, Farnese și Milis și o mănăstire, părăsită acum căci guvernul a cumpărat-o pentru a începe iar săpăturile arheologice.

Aceste două vile și mănăstirea au fost construite peste ruinele palatelor Cezarilor și par'că nu-ți vine să crezi, privind colosală clădire a vilei Milis, că sub ea zac atâtea ruine, înmormântate sub o așa de mare cantitate de pământ că nu numai că nu se manifestează prin existența lor, dar nici atunci când s'au construit vilele nu se știa că resturile de zidărie peste cari se da săpându-se temelile lor, fac parte din palatele Cezarilor.

În afară de ruinele palatului lui August, pe Palatin mai sunt și resturi neexplicate încă din palatul lui Septimiu Sever, iar ceea ce a mai rămas din palatul lui Tiberiu este sub o magnifică grădină a vilei Farnese. În basme și numai în tablouri pe cari le credeam că sunt imaginate, am auzit și am mai văzut o grădină așa de frumoasă și așa de vastă ca aceasta. Nu se poate descrie drăgălășia veselă a aleelor și boschetelor, nu se poate spune rîzătoarea imagină a arborilor și tufișelor de plante ce nu cresc pe la noi, nu se poate închipui splendoarea panoramei ce ți-se oferă din toate părțile: după cele trei mari terase ale grădinei ai trei diferite vederi asupra Romei, una dinspre Forum în care pietrele albe par o grămădire curioasă în valea ceea și mai curioasă și peste ele, desfășurarea superbă a Quirinalului, Esquilinului și Vaticanului; alta cu panorama Capitolului dincolo de care se pierde Câmpul lui Marte într'o mare de case; și a treia spre Janicul și Aventin cu Tibrul și cu dealurile ce din ce în ce se micșorează până se confundă cu orizontul, unde este marea.

Ah, acei principii Farnese s'au bucurat de cea mai frumoasă priveliște ce o are Roma căci după cele trei terase, ai trei vederi fiecare cu un farmec deosebit, în afară că din tot jurul grădinei mărginite cu cipri enormi ce dela distanță dau Palatinului dantela de doliu, ai un mare număr de panorame cari de cari mai atrăgătoare, ce se schimbă cu fiecare pas ce-l faci.

În totul, grădina aceasta este așa de frumoasă că ți-se pare că o visezi, iar dacă ar mai veni cineva să-ți spuie la ureche că sub minunea această de verdeață este îngropat de vremuri și uitat de secole un palat mareș, că sub pământul acesta pe care crește sumedenie de copaci ce farmecă privirea se află ascunse bolți aurite, săli marmorate, scări lucioase, o infinitate de camere, ai crede într'adevăr că te afli în țara celor o mie și una de nopți.

Sub grădină s'a descoperit o parte din palatul lui Tiberiu, al doilea Imperator: sunt numai bolți înalte că te înfiori privindu-le, despărțite în etaje, pe cari mozaicurile de atunci se mai văd și azi; o grămădeală, o afluență de bolți cu ziduri enorme, cu resturi de scări că nu-ți poți face nici cea mai mică idee ce parte din palat era și la ce au servit. Se zice că unele din ele erau zidiri de susținere ale adevăratului palat, dar azi, grădina Farnese acopere poate chiar tot palatul, bolțile sunt stăpânite de un întineric complect, așa că te hazardezi cu teamă prin bezna ce de atâtea secole e

stăpâna palatului și tresari fără voie, la sgomotul ce-l fac picăturile de apă, cari se scurg din tavan și cad pe solul umed.

Sub cazinul vilei Farnese s'au făcut alte săpături și aici s'a dat iar peste bolți și peste o galerie lungă și boltită, criptoporticul ce conducea dela Palatul Cezarilor la o intrare în Forum, criptoportic ce servea ca galerie secretă, prin care împărații treceau fără să fie văzuți și în care a căzut Caligula urlând ca o fiară sub loviturile pumnalelor conjuraților. Pe pereții criptoporticului se conservă și azi decorație antică de stuc de o delicateță remarcabilă.

La extremitatea lui începe palatul lui August, dar ce puțin se cunoaște din el! Se speră ca să se găsească lucruri demne sub mănăstirea de alături, căci ceea ce se vede azi, sunt ruinele unei prea mici părți dintr'o clădire grandioasă. Se disting urmele unei săli mari, tabularium; al unui triclinium și lângă el un fel de grădină eliptică, vomitorium sau nimfeum; al sălii cu altarul zeilor Iari, lararium și în fine bazilica.

Profesorul explică, arată cu mâna, dar cu toată bunăvoința lui și ai imaginației, ruinele sunt prea infime pentru a-ți putea face o slabă idee de ceea ce odinioară era aci. În aerul cald, vocea lui se ridică, se tremura, dar accentele devin mai vibrante când vorbește de »nostra bella Roma« și când zice »bella Roma« atâta foc pune în aceste două cuvinte, atâta căldură în pronunțarea lor, că vezi toată dragostea ce o are de Roma lui acest roman mândru de a se fi născut în Cetatea Eternă.

— Pe locul acesta era biblioteca de pe a cărei terasă împăratul putea să aziste la jocurile din Circus Maximus; dincolo în tabularium era sala tronului în care Cezarul dădea audiențe; iată și un rest de padiment de marmoră ce acoperea toată sala.

Doamne, nici nu-ți vine să crezi că frumoșea aceasta de marmoră a fost călcată de picioarele lumii ce a trăit acum 2000 de ani aproape, nu te poți deprinde cu ideea că toate acestea există de atunci! Și iarăș, par'că o jale ți-se lasă pe suflet regretând pierderile acestor splendori și a acestor oameni.

Și la sfârșitul conferinței, profesorul ne-a condus și ne-a arătat urmele ce se mai văd din »Roma quadrata«, prima Romă, ceia care se forma și care va deveni stăpâna lumii. Aci nu se poate da nici o explicație, ruinele sunt niște grămădiri de pietre cubice foarte mari, puse unele peste altele, între cari nu se mai cunoaște nici urmă de ciment, iar dispoziția lor nu are nici un contur definit. O singură poartă se mai ghide-

ște, aceea care închide un drum ce venea dela Tibru, pe care drum faimosul Kaco, spaima primei Rome, venea de se plimba pe Palatin, îngrozind numai cu prezența lui pe primii locuitori, iar dincoace de poartă s'a conservat multă vreme coliba lui Romulus.

Vestigiile Romei quadrate și minele palatelor fac două puncte extreme cari limitează Istoria întregului popor roman. Intre aceste două puncte se desfășoară grandioasa epopee a acelor giganti cari au hotărît soarta lumii actuale. Dela fundarea ei, Roma este într'o colosală agitație internă și externă, sbucium care a format națiunea și a întins fruntariile și puterea și te înflori gândind la tot timpul acela petrecut în lupte, când templul lui Janus, anunțatorul războiului, nu s'a închis, pentru prima dată, decât după 425 de ani, a două oară, în timpul lui August, după 225 și a treia oară, tot în timpul lui, în anul 8 a. H., când porțile de unde ieșea războiul, au stat zăvorite 12 ani, — și în scurta pace ce se lasă asupra lumii vechi după o agitație de 7 secole, în mijlocul tăcerii de arme, născu Acela, a cărui vorbă trebui s'o facă ceea ce toată doctrina înșepților nu a putut: regenerarea lumii.

Dar când tăcerea fu turburată iarăș, nu mai predomină numai sgomotul armelor ci un vânt de nebunie începu să sufle peste Imperiul Roman risipindu-i încetul cu încetul puterea. Tiberiu începe cu cruzimile, Caligula în urma unei maladii și după 18 luni de domnie chibzuită devine nebun furios, insultând zeii cu cari se pretindea rudă, înfruntând legile naturei aruncând un pod peste mare, omorând dintr'un sentiment de voluptate sanguină, exclamând cu regret »aș voi ca poporul roman să aibe un singur cap să-l poată tăia dintr'odată«, până ce a căzut, în criptoportic, sub loviturile conjurațiilor conduși de tribunul Chereas. Neron își clădește un palat imens, Casa de Aur, se îngroapă în corupție, sperie lumea cu luminațiile ce le făcea din creștinii ce ardeau de viii în stâlpi ca felinarele, dă foc Romei și cântă spectacolul ce-l prezintă incendiul. Domițian cu nebunia lui mai blândă, cu mania ce avea de a prinde muște pe cari le înșira pe un pai; și alții și alții cari de cari mai slabi și mai depravați. O oprire o face Nerva cu urmașii săi, secolul Antonilor, timp de vre-o 90 de ani, dar după aceștia lenta ruină a colosului Roman se urmează fatal, împărații duc din ce în ce mai cu greu sceptrul și destinele acestui gigantic imperiu, până ce în anul 476, Romulus Augustul, ca o supremă antiteză a fundatorului Romei, este detronat de Odoacru, astfel ca ultima scenă a existenței romanilor să fie închisă cu acelaș nume cu care a fost deschisă.

— Signori, se chiude, se chiude :

Glasurile gardienilor anunță că Palatinul se închide, mă silesc să-mi părăsesc banca și firul gândurilor, dar coborând strada ce se chiamă Clivus Victoriae, arunc o ultimă privire colosalelor bolți ale palatului lui Tiberiu și muntelui întreg îi adresez, în gând, un »a rivederci«.

Roma, 9 Aprilie 1907.

DESPRE O ISTORIE A STATELOR CREȘTINE DIN BALCANI.

De VASILE PÂRVAN.

Legăturile strânse dintre popoare și pământul pe care locuiesc se arată foarte clar la popoarele insulare. — Peninsula, o formă necompletă a insulei are însă și ea, asupra locuitorilor ei, din acest punct de vedere, antropogeografic, o înrăurire dacă nu așa de mare ca insula, totuși o înrăurire destul de însemnată, pentru că în istoria poporului ori popoarelor ce-o locuiesc să se țină foarte mult seamă și de elementul nou și caracteristic format de legăturile dintre om și pământul pe care locuiește.

Când o peninsulă e locuită de un singur neam, istoria neamului se confundă cu istoria — scurt zis — a acelei peninsule. Astfel peninsula italică, peninsula scandinavă, cea daneză, până la un punct chiar peninsula iberică. Când însă aceeași peninsulă e locuința ori locul de trecere a neamuri deosebite, precum peninsula balcanică, cea arabică, cea indiană, cea indochineză, atunci istoria fiecărui popor din ele nu e decât un fragment — câteodată chiar greu de înțeles în sine însuși — dintr'o altă istorie mai mare. Această istorie mai mare nu mai e istoria omului, ci istoria pământului.

De aceea una dintre marile cuceriri ale științei moderne e liberarea istoriei de jugul politic-dogmatic și unirea ei cu decurând născuta antropogeografie într'un tot pe care unii îl numesc, — impropriu — geografie istorică, pe care alții îl numesc însă — cu drept cuvânt — geografie culturală. Istoria culturală își are astfel ca soră geografia culturală. Una privește aparițiile civilizației omenești din punctul de vedere al timpului, cealaltă din punctul de vedere al spațiului. Ambele însă procedează și istoric și geografic.

O istorie a popoarelor dintr'o peninsulă nu poate fi dară completă atâta vreme cât partea comparativă a expunerii se mărginește la fenomenele de ordin politic (și chiar cultural în sensul restrâns al cuvântului). Și mai necompletă va fi însă o astfel de istorie dacă se tratează nu un singur popor, și nici toate, ci câteva numai, alese dintr'un punct de vedere și mai restrâns decât cel politic, anume cel religios-confesional. O astfel de istorie va fi tot atât de schematică și de moartă ca o socoteală statistică asupra cultului fenomenelor întâmplător, ce revine destul de des pentru că să se umple cu tabele cât mai multe pagine.

Istoria însă având să înfățișeze viața trecutului trebuie să fie însăși vie. Altfel nu mai e istorie, ci material istoric. Cu atât mai mult trebuie să țină însă seamă de acest principiu o expunere istorică ce se adresează publicului mai mare, — ne-specialist.

Am dat lămuririle de mai sus pentru că cetitorii să înțeleagă mai ușor de ce nu pot spune prea mult bine despre cartea de care va fi vorba mai la vale, și care tratează din punct de vedere politic-religios istoria câtorva state dintr'o peninsulă până acum rău cunoscută și insuficient

studiată, atât în părțile noastre cât și în Apus.

Anume, în cunoscuta colecție de popularizare Göschen din Lipsca a apărut de curând sub nr. de ordine 331 o »Geschichte der christlichen Balkanstaaten (Bulgarien, Serbien, Rumänien, Montenegro, Griechenland), 157 pp. în — 16°, prețui 80 Pf. (1 Leu). Autorul ei dr. K. Roth a mai scris în aceeași colecție (nr. 190) o istorie a imperiului bizantin (Geschichte des byzantinischer Reiches) destul de bună pentru a fi de folos publicului mai mare. Adăogăm însă numai decât că a da ceva satisfăcător (ca popularizare) în această direcție e cu mult mai ușor decât a scrie o istorie generală a statelor creștine din Balcani.

Ordinea în care sunt înșirate în titlu și tratate în text — în marginile fiecărui capitol, deoarece expunerea e mai mult sau mai puțin comparativă — cele cinci țări balcanice e aceea în care — aproximativ — încep a juca un rol în istoria Răsăritului. Impotriva punerii României printre statele balcanice nu protestez, deoarece protestul fără documentare n'ar avea rost, iar documentarea nu se poate, da aici. Destul că odată ce cartea e scrisă de un apusean, acela — conform ideilor din țara lui — nu poate să considere România altfel decât ca un stat balcanic.

O istorie a statelor creștine din peninsula balcanică — tratate ca un tot și comparativ — e, precum am arătat, îndreptățită din multe puncte de vedere: dacă n'ar fi decât cel antropogeografic și cultural și încă ar fi de ajuns. Dar și în dezvoltarea politică, socială, economică, etc., a acestei părți din Europa se pot urmări căi și pașuri asemănătoare. Totul atârână însă dela gradul de înțelegere istorică a autorului și, în cazul de față, dela libertatea lui de spirit în tratarea unor chestiuni așa de cu patimă discutate ca cele cu privire la statele din Balcani. Adaog însă că sunt de părere că istoria statelor balcanice nu poate fi scrisă decât de un mare istoric și de o puternică personalitate, fie din Balcani, fie din Apus. Altfel, dacă autorul e din Balcani va vedea unilateral fenomenele istorice de studiat, dacă e din Apus le va vedea necomplet și prin pizma unor prejudecăți tot așa de condamnabile ca și cele din Răsărit.

Astfel pentru a nu mai ține pe cititori în așteptare, voi spune numai decât că autorul »istoriei statelor creștine din Balcani«, de care e vorba, lasă să se vadă în toată expunerea sa toate acele prejudecăți de care e stăpânită întreaga opinie publică apuseană (fie ea mai cultă, fie mai puțin cultă) cu privire la împrejurările din Răsărit.

Anume, cel mai nobil stat balcanic e Grecia. Orice om cu cultură umanistică se simte dator să știe măcar cât de puțin despre urmașii — ce-i dreptul foarte indirect — ai lui Phidias, Sophocles și Plato. Cel mai la modă stat e Bulgaria despre care se vorbește ca despre un școlar foarte silitor. Ce-i drept acum în urmă a căpătat notă rea la purtare. Dar care stat din Balcani e cuminte, afară de grand-papa-ua dela Țarigrad? — Despre Serbia se știe că are poezii populare frumoase, porci grași și învățați destul de respectabili. — Muntenegrul e un burg medieval. — Iar România e un stat încolor, care

datorește toată mult-puțina civilizație de azi dinastiei germane. Ea are însă nu numai păcate balcanice ci și Orientale-rusești: cel mai mare, perzecuția neomenoasă a »poporului ales«. În timpul din urmă România a căpătat nota *O* la conduită din pricina »barbariilor antisemite«. Despre existența altor români în afară de Regat se știe, dar nu se vorbește în Apus.

Ca atare deci: se va vorbi într-o »Geschichte der christlichen Balkanstaaten« mai mult de Grecia, destul de mult de Bulgaria cu gloriosul ei trecut împărătesc, nu puțin de Serbia. Muntenegru e o anexă sârbească. Despre România se va vorbi puțin. Fiind un stat fără cine știe ce importanță se poate vorbi chiar prost (înțeleg: lucruri false) și un învățat din Apus poate să fie chiar mai puțin conștiincios în luarea informațiilor pentru acest stat, decât pentru altele...

Vroiam să spun că așa a făcut dr. K. Roth...

Cartea dlui Roth cuprinde, de toate, unsprezece capitole și anume: întâiul se ocupă cu vremea dinainte de venirea slavilor, de-o parte ținuturile traco-ilirice până la dizolvarea lor în romanism, iar pe de alta Grecia propriu zisă, a cărei influență culturală se întărește din ce în ce în imperiul roman de Răsărit. Al doilea capitol tratează despre așezarea slavilor în Peninsula-Balcanică până la fundarea primului stat slav în Balcani, cel bulgăresc, la sfârșitul veacului al VII-lea. Un mic capitol expune apoi împrejurările culturale slave (vieța publică și religia — păgână încă) și cele grecești — în Grecia propriu zisă. În al patrulea capitol se ocupă cu istoria primului imperiu bulgar până la distrugerea de către Vasile al II-lea al Bizanțului. Însemn că tratarea e strict crenologică și nu are în vedere decât schimbările de Domni și împrejurările curat politice și religioase în lăuntru ori în afară. Câteva pagini sunt consacrate întemeierii marelui jupanat sârbesc și ridicării Greciei de sub invazia slavă prin grecizarea elementelor străine. Capitolul al cincelea începe a fi ceva mai complicat. El tratează vremea dela mijlocul veacului al XI-lea până la mijlocul celui de-al XV-lea când pun turcii mâna pe Constantinopol. În acest timp cade și înfrângerea regatului sârbesc cu nemanizii și apariția românilor în istorie și imperiul latin de Constantinopol și năvălirile și stăpânirea romană în vestul și sudul Peninsulei Balcanice și, în sfârșit, cucerirea întregii peninsule de turci. Capitolul următor se ocupă cu împrejurările culturale din vremea tratată în cel precedent și anume cu creștinarea slavilor și vieța religioasă, spirituală și de stat, iarăși, de-o parte în ținuturile slave, de alta în Grecia. Despre români autorul nu știe încă nimic pentru această vreme, deși în ea e cuprinsă — și tratată politic — și domnia lui Mircea-cel-Bătrân și a lui Alexandru-cel-Bun. Bulgaria și Grecia sunt însă — față de dimensiunile cărții — foarte amănunțit tratate. Ba chiar autorul rămâne așa de mulțumit de cultura statelor slave, încât adaogă că ea poate să susție comparația cu aceea ale altor state din Apus. După o privire generală asupra stărei politice din Răsărit, dela 1453 până azi (cap. 7), autorul se ocupă (în cap. 8) cu istoria statelor balca-

nice creștine sub stăpânirea turcească în sec. XV—XVIII. Vrând-nevrând aici trebuie să vorbească mai toată vremea de români. Cât de exact vom vedea îndată. Capitolul al 9-lea — împrejurări culturale în vremea pomenită — răzună însă pe greci, deoarece autorul nu vede decât cultură grecească în întreaga Peninsula-Balcanică (țările românești nefiind exceptate). În acest chip întreaga noastră literatură din secolii XVI—XVIII e ignorată, pentru a se putea vorbi după cuviință despre genialii scriitori greci, Chortatzis, Drimylicos, Bulgaris, etc. — Al zecelea capitol se ocupă cu »vremea nouă«, »reînvierea națională« a neamurilor balcanice. Mai mult decât despre toate știe autorul despre greci, din vitejiile cărora nu uită nimic nepovestit. Cât privește ultimul capitol despre împrejurările culturale din secolul al XIX-lea, Grecia ocupă iarăși locul de frunte, Serbia și Bulgaria pe al doilea. Se spune și despre noi ceva: puțin și prost.

Cât de conștiincios sunt studiate stările din celelalte țări balcanice nu ne interesează mai de aproape. Cum vorbește însă Roth despre români e interesant chiar și din punctul de vedere curat științific. Se pare că Roth n'a citit decât foarte superficial cartea dlui Iorga, Geschichte des rumänischen Volkes (pe care o citează la »literatură«) și unde a uitat ce-a citit, ori a înțeles rău, a pus cum i-a venit în cap. Astfel la p. 68—9 aflăm de un popor și de o țară Basarabia pe la 1330, deosebită de români și de »Valahia«. Iată însă cum povestește Roth la p. 69—70 întemeierea Țării-Românești (din numele proprii românești se vede că izvor i-a fost dl Iorga) — citez în nemțește pentru a nu lua nimic asupra-mi din meritele originalului: »Noch im Anfang des 13. Jahrhunderts stand die Walachei unter der Herrschaft der ungarischen Arpaden. 1247 schenkte König Bela IV. das Land dem Johanniterorden, während im Osten des Altflusses Seneslav als Woiwode der »grossen Walachei« und, zwar Ungarn tributär, aber doch ziemlich unabhängig als Beherrscher des »Keneziat« der Woiwode Litovoi (sic) sass. Den Versuch, bei der der Thronbesteigung des unmündigen Ladislaus IV., die Kumanen, die Verfhlichtung der Tributzahlung abzuschütteln, büsste Litovoi um 1275 mit dem Verlust von Schlacht und Leben. Ende des 13. Jahrhunderts gründete Basarab, ein Enkel Seneslavs, westlich vom Alt ein Fürstentum Transalpina auch Ungrovlachien oder »Kleine Walachei« genannt, mit der Residenz Argeș«. Asigur pe cetitori că n'am lăsat nimic afară și n'am schimbat nimic din text! — La p. 101 Sigismund Báthori »face pe« Mihai Viteazul deși, chiar cu îngăduiala drului Roth, nu-i șede bine. Ce-i dreptul uciderea lui Mihai e foarte nemțește justificată pe p. 108. Tot aici aflăm că la noi »das von unerträglichen Lasten gepeinigte Volk entledigte sich in seiner Verzweiflung der Woiwoden meist durch Mord.« — Trecând peste alte chestii mai de amănunte, mă opresc la singurul loc, unde R. vorbește de cultura românească mai de aproape. Și să mă ierte cetitorii că-l citez tot, dar trebuie să știe și ei, că față de amănunțită descriere a împrejurărilor culturale sârbo-bulgare și grecești într-o sumă de locuri din carte, autorul nu

crede să învețe pe Apuseni decât atâta și astfel despre noi (p. 149):

»Hatte die älteste rumänische Literatur bei dem Anschlusse an die das Land beherrschende Kirchen slavische Literatur nur religiösen Charakter, so änderte sich das, seit im 17. Jahrhundert die rumänische Sprache Staats- und Kirchensprache wird. Dieser Periode gehören die Chroniken des Ureki a und des Miron Kostin an. Eine neue Unterdrückung erfuhr die rumänische Sprache und die eben erblühende nationale Literatur durch die Herrschaft der Fanarioten (1711—1822). Jeder gebildete in Kirche und Staat wollte Grieche sein. Erst im 19. Jahrhundert erwachte wieder der nationale Geist und Georges Asaky in der Moldau und Ioan Heliade-Radulescu in der Walachei erwarben um die neu auflebende nationale Literatur grosse Verdienste. Auch die Anfänge rumänischer Journalistik knüpfen sich an ihre Namen. Namentlich ist es die Lyrik, die von Männern wie Vacarescu (sic), Muresanu, Negruzzi, Alexandrescu, Bolintineanu, Eminescu (atât!!) mit grossen Erfolge gepflegt wurde, während das Drama noch in seinen Anfängen liegt, eine Tatsache, die ihren Grund darin hat, das der Bestand der rumänischen Sprache vor noch nicht langer Zeit durch Sprachforscher wie Sincai, Maiorescu, Hasdeu festgesetzt wurde. (Asigur încă odată pe cetitori, că am citat exact!). Einen hervorragender Einfluss auf die Ausbildung der rumänischen Kundsichtung übt endlich die selbst als Dichterin unter dem Namen Carmen Sylva tätige Königin Elisabeth. Neben der Dichtkunst findet auch die Wissenschaft ihre Pflege und in Eudoxiu de Hurmuzakis (sic), Iorga u. a. besitzt das rumänische Volk bedeutende Bearbeiter seiner Geschichte. Eine Akademie der Wissenschaften und eine verständige Regierung unterstützt die Regsamkeit, die sich auf allen Gebieten geistigen Lebens im Lande geltend macht.«¹⁾

Cu acest citat încheiu, adaogând că despre alți români decât cei din Regat, Roth nu știe nimic de seamă.

La cele de mai sus, cred însă că trebuie să adaog și o »morală«.

În România cea desprețuită sunt totuși câțiva învățați recunoscuți și în Apus, cari sunt colaboratori pe la revistele mari de acolo. Cartea lui Roth e menită să fie hrana intelectuală nu numai a publicului de rând, ci chiar a învățaților (cari în afară de specialitatea lor se adresează totdeauna la Göschen et Co.): ca atare deci cu atât mai rău pentru »balcanicii« dlui Roth. — N'ar fi oare o datorie a acelor învățați ai nostri să spue și ce credem noi despre înțelepciunea și conștiințiositatea de istoric apusan a doctorului K. Roth?

¹⁾ Nu traduc deoarece articolul acesta se adresează oamenilor culti.

Goleș și Ilova (0.30 perc.), Mehadica și Globurău (0.35 perc.), Teregova, Globucraiova și Iablanita (0.40 perc.) Toate 10 numărau 13.447 români (aproape 20 perc.) cari au sporit cu 778 sau cu 0.29 perc. anual.

În 24 sate (2 mici, 12 mărișoare, 9 mai mari, și 1 foarte mare) populațiunea română crește peste o jumătate de procent și mai puțin decât un procent: Cârpa, Mehadia și Crusoveț (0.55 perc.), Ciuta (0.60 perc.) Bucova, Bolvașnița și Cornereva (0.65 perc.), Marga Verce-rova, Rusca și Luncavița (0.70 perc.), Cuptoare (0.75 perc.), Ruieni, Borlova, Sadova-nouă și Lăpușnicel (0.80 perc.), Cicleni, Iaz, Poiana și Slatina-mică (0.85 perc.), Ogradena-veche (0.90 perc.), Voislova, Zervești și Plavișevita (0.95 perc.) Toate 24 numără 24.483 români (35 perc.), cari au sporit cu 3535 sau cu 0.72 perc. Aceste 3 grupuri laolaltă cu o creștere necorăspunzătoare numără 36 sate, tocmai jumătate din sate, cu 40.545 români (58 perc.) cari au sporit cu 4208 sau cu ceva mai mult decât o jumătate de procent (0.52 perc.)

În 36 sate (10 mici, 13 mărișoare, 12 mai mari, 1 mare) populațiunea română crește un procent și mai mult: Vălișoara Topleț și Coramnic (1 perc.), Valea-Bolvașnița, Pârvoava și Pecenișca (1.05 perc.), Dalci și Obreja (1.10 perc.), Bontarul-de-sus, Prisian, Petroșnița și Verendin (1.15 perc.) Bontarul-de-jos, Mărul și Petnic, (1.25 perc.), Mal, Turnul și Armeriș (1.30 perc.), Cireșa (1.35 perc.), Ohaba-Bistra, Buchin și Plugova (1.40 perc.), Zlagna și Esel-nița (1.45 perc.) Var (1.60 perc.) Glimboca (1.65 perc.), Zăvoiu (1.75 perc.), Crâjma, Bucosnița și Dubova (1.85 perc.), Tuferiu și Jupalnic, (2.05 perc.), Vama-marga și Valea-mare (2.20 perc.), Tisovița (2.25 perc.), Bârza 4.20 perc.)

În aceste 36 sate cu o creștere corăspunzătoare locuiau 25.781 români (42 perc.) cari au sporit cu 7065 sau cu 1.37 perc. anual.

Și orașul românesc Caransebeș aparține acestei categorii, unde cei 2538 români au sporit numărul lor la 3305, adică cu 767 sau cu 1.50 perc.

Cel mai bun spor îl au românii de pe malul Dunării (2287 români la 1880); aci numai 2 sate din 5 Ogradena-Veche și Plavișevita intră în categoria creșterii necorăspunzătoare. Bun este sporiul românilor și pe valea Bistrei și a Sebeșului. Pe valea Bistrei (12.608 români la 1880) numai 3 sate din 16 (Bucova, Marga și Vislova, toate 3 în fundul văii, au o creștere necorăspunzătoare. Pe Sebiș 7529 român (1880) deși numai 3 sate din 8 (Var, Dalci și Turnul) și orașul cresc cu mai mult decât 1 perc., totuși creșterea se prezintă în general favorabilă fiindcă creșterea nu scade sub 0.80 perc. Pe valea principală a Timișului situațiunea se înrăutățește, fiindcă în partea din jos a râului se formează la Goleș o depresiune în creștere, și în partea din sus la Teregova, în care se cuprind și Feneșul, și apasă și Rusca. Bine se în cele 3 sate învecinate pe malul stâng: Bucosnița, Petroșnița și Buchin, și pe malul drept Armenișul și Vălișoara. În basenul Cernei și la poalele Godianului procentul creșterii scade tot mai jos.

Aci la Domașnia un centru mare al descreșterii, care cuprinde satele învecinate Cănicea, Bogoltin, apasă asupra Globureului deoparte și a Mehadiceii de altă parte și se întinde spre răsărit până în satul cel mai mare din acest ținut, Corniareva, spre miezăzi până la Crușoveț, Globucraiova și Iablanita. Luncavița, Cuptore, Kăpușnicelul până și Mehadia stau sub influența acestei depresiuni. Sub Godian este Ilova, unde creșterea scade la 0.30 perc. și din cele 4 sate în jurul ei numai Zlagna, care este așezată între Sebiș și Timiș și aproape de Caransebeș, intră în categoria unei creșteri corăspunzătoare. Dela Petnic și Plugova pe apele cari se strâng în Cerna, în jos până în Dunăre toate satele românești, afară de Mehadia, cresc repede, și constituiesc împreună cu cele de pe malul Dunării un șir neîntrerupt de 14 sate cu un procent de creștere mare. Tuferin și Jupalnic, la gurile Cernei, și mica Tisovița de pe Dunăre cresc cu mai mult decât 2 perc. anual.

Remarcabil este că din satele mici (sub 500 locuitori) numai 3 din 12 au o creștere necorăspunzătoare, pe când din cele mari (dela

2—4000 locuitori) sunt 5 din 7. În satele de mijloc, cele cu creșterea corăspunzătoare își tin cumpănă cu cele necorăspunzătoare (25 cu creștere corăspunzătoare din 52).

Minoritățile în comunele românești n'au în general vre-o importanță, decât în unele localități. În Caransebeș minoritatea merită o considerațiune deosebită, nu numai pentru numărul ei, ci și pentru sporul ei însemnat. Dintre sate este mai ales Mehadia și Jupalnicul, unde minoritățile se avântă. În Jupalnic ea a sporit dela 356 la 751 și amenință astfel a întrece sporul de asemeni mare al românilor (dela 697 la 981). În Mehadia minoritatea a crescut dela 207 la 504, și cu toate că numărul românilor este de 2000, totuși majoritatea lor este amenințată prin micul spor ce o desvoltă. Mai există minorități în Mărul, pe Bistra, unde numărul străinilor s'a umflat dela 33 la 231, și în Ohaba-Bistra (dela 83 la 182) În Teregova, unde românii sporesc puțin, minoritatea a crescut dela 152 la 234. În Topleț și Bârza de asemeni se remarcă o tendință de spor a străinilor (dela 58 la 176 și dela 26 la 62). Ca și în ținutul l. gojului, însă nu în aceeași măsură, apar și aici în unele din comunele românești așa dintr'odată un număr de străini. Însemnăm în această categorie Cireșa (din 9 devin 62), Prisian (din 1 devin 20), Slatina-mică (din 41 devin 230), Feneș (din 1 devin 27), Vălișoara (din 3 devin 22), Verendin (din nici unul 20), Mehadica (din 8 devin 55), Cornea (din 16 devin 49) și Tuferin (din 33 devin 84). Pe malul Dunării minoritățile scad.

În Caransebeș, unde la 1890 erau 5981 români, 1915 germani, 379 maghiari, 53 slovaci, 45 sârbi și 91 alți sporul bun al românilor (1.50 perc.) a fost întrecut mai ales prin o invaziune de maghiari; numărul acestora s'a urcat în 10 ani dela 379 la 875 sau cu 130 perc. Germanii sporesc puțin, nici jumătate ca românii. Numărul germanilor s'a urcat în 10 ani numai cu 113 adică deabea cu 0.60 perc. anual.

În nici unul din aceste 5 sate germane (Caransebeșul-nou, Sadova-veche, Lindenfeld, Weidenthal și Wolfsberg) românii nu formează vre-o minoritate mai considerabilă; în unele ei dispar cu totul. Satele sunt peste tot mici și nu conțin nici alte elemente străine. Numărul locuitorilor erau la 1880 numai 2762, între cari 34 români. Sporiul lor este slab. (0.34 perc.)

În cele 5 comune mestecate românii ocupă pretutindenea pozițiuni considerabile. În Ruschberg ei au chiar majoritatea relativă (1381 români, 1096 germani, 310 slovaci, 64 maghiari). Numărul lor în toate 5 satele dela 2462 (la 1880) au sporit la 3017; a crescut deci bine (1.12 perc.) Numărul celorlalți este îndoit de mare: La anul 1880 erau 4825, cari au sporit la 6629 (1.87 perc.). Sporiul mai mare a neromânilor este motivat iarăși prin invaziuni, mai ales în Orșova, localitatea de frontieră, unde numărul neromânilor s'a urcat în 10 ani dela 2579 la 3445 (33 perc.); românii au ajuns aci cu numărul lor în rândul al treilea (1835 germani, 1207 maghiari, 1165 români). În colonia mică Băile-Mehadicei românii ocupă locul al doilea (155 germani, 138 români, 111 maghiari și 20 alții), și în Ferdinandsberg al treilea (673 germani, 313 slovaci, 297 români și 57 maghiari). Micul sat Ogradena-nouă este o mestecătură de toate naționalitățile (189 alții, 46 români, 14 croați, 7 germani și nici un maghiar).

Ținutul Caransebeșului nu pare amenințat din punct de vedere național de o primejdie iminentă. Procentul de creștere mai mare a neromânilor se reduce mai ales la invaziuni în anumite localități, între cari Caransebeșul și Orșova ocupă primul loc. Dacă ar dispărea sau s'ar reduce centrul depresiunii în creștere dela Domașnia, blocul ar putea rezista cu succes ori-cărora atacuri. Să sperăm că centrul de cultură românesc din Caransebeș, unde este și scaunul unei episcopii românești, va deveni destul de puternic, pentru a conserva și întări românismul orașului și a ameliora starea economică a acelor sate, în care decadența ei se pronunță prin depresiuni în creșterea populațiunii.

ISPITA.

— Măiastră întrupare
A visului meu sfânt,
Din nepătrunsa zare
De ce vii pe pământ?
Pământul nostru geme
De patimi și nevoi,
Și-ți e străin, copilă...
Întoarce-te 'napoi!

Ai fost prea mult atrasă
De nesfârșitu-mi dor?
Și mi-ai intrat în casă,
La tin' să nu mai sbor?
Dar prea ți-s tainici ochii,
Și-ți sunt atât de sfinți.
De i-aș vede în lacrimi,
Eu mi-aș eși din minți.

Cu ochii tăi de vrajă
În ceriuri să te 'ntorci,
Să-mi fi de-apururi strajă
Și firul meu să-l torci.
Căci mi-am pierdut puterea,
De tine să mă leg...
Din depărtări să-mi cârmui
Destinul meu întreg.

Întoarce-te, copilă,
În lumea ta te du...
De mine... fie-ți milă...
Nu-mi ești aleasa tu!

...
Mi-e turbure azi capul,
Și sufletul pustiu...
Și nu mai văd și n'aud.
Te du... să nu te știu!

— Te-ai îngrozit, copile,
Și dorul nu mi-l știi.
Tu-ți obosești pe file
Frumoșii-ți ochi căprij,
Iar fericirea-așteaptă —
Și nu voiești s'o cați...
Te uită bine 'n ochii-mi
Și cearcă, să-i străbați.

Îți vei uită de sfere,
Ce'n veci nu le pătrunzi.
Izvor de mângâiere
E'n ochii mei profunzi.
Te vor cuprinde pofta
Și gânduri pământeste,
Și-ți va pieri tot dorul
De lumile cerești.

Căci raiul nu e'n ceruri,
Copile 'ndurerat,
În ochii-mi nu-s misteruri
Și'n lume nu-i păcat.
Împrăștiie noianul
Părerile de rău
Și vino de'mi șoptește:
»Cu totul sunt al tău«!

Căci dragostea-i vieața
Și scopu'n univers,
Și ea ridică ceața
De pe destinul șters.
Cu tine voiu străbate
Prin apă și prin foc,
Și nu va fi pe lume
Copil mai cu noroc.

Vom stoarce 'nțelepciune
Din doruri și plăceri,
Durerea ne-a apune
Ca ziua cea de ieri,

Atelierul aurarului **STOLCZ J.**

Pregătește tot felul de lucrări de aur, argint, de pietrii scumpe și turnătorie de artă.

Primesc transformare de juvaere vechi.

precum orice fel de reparaturi. Primesc atât întreținerea, girea, precum și repararea instrumentelor de casă, a juvaerilor de gală maghiară, antice, aurărie în foc și argintărie pe lângă garanță.

Stolcz J., aurar

**A R A D, strada Weitzer János Nr. 2.
Palatul Minorităților.**

Au sosit becurile sistemul cel mai nou!

Cea mai nouă iluminare!

Becuri sistem „Auer“ putere raselor de 100
lumini pe oră 3 fileri.

ARGINTURI DE ALPACCA.

Obiecte de ornare

din metal, porțelan și sticlă.

Modele de rame pentru icoane.

Telefon pentru oraș și comitat 451.

GEBHART TESTVÉREK, ARAD, Piața Andrassy 4

prăvălie de porțelan, sticlă, oglinzi, rame și candelabre,
indeprindere de sticlărie (Hotelul „Pannónia“).

SPRE DEOSEBITĂ ATENȚIUNE!

Numerele mici ale loteriei privilegiate ungare în clase dela Nr. 1 până la Nr. 300, ce sunt atât de mult căutate, se găsesc escluziv numai la noi.

Deasemeni și numerele anilor de naștere dela 1801 până la nr. 1900.

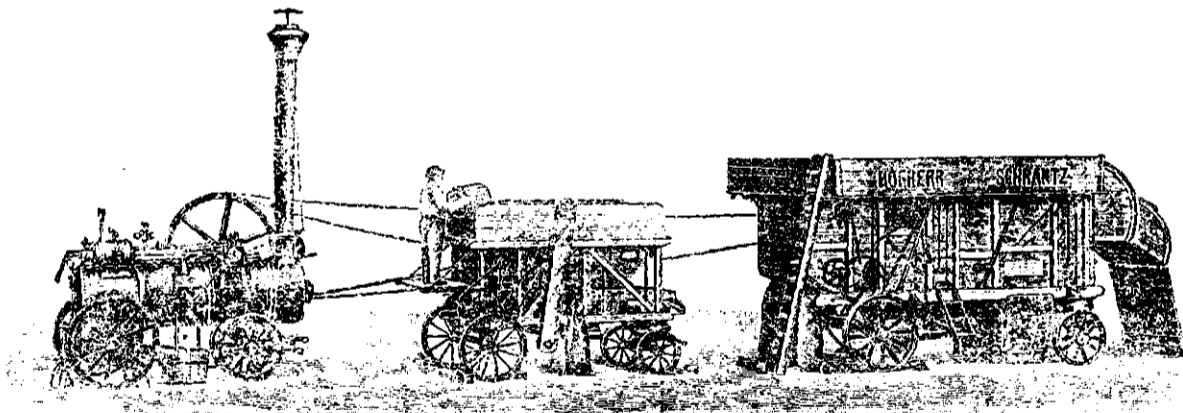
Având în vedere marile cereri ale acestor numere, rugăm a ni-se adresa comande cât de curând.

S. Bogdány birou principal de lot. Soc. Anonimă
Budapesta, Károly-körut 20.
Telefon 88-16.

Prețul losurilor la clasa I-a:

$\frac{1}{8}$ los cor. 150	$\frac{1}{2}$ los cor. 6.—
$\frac{1}{4}$ „ „ 3.—	$\frac{1}{1}$ „ „ 12.—

Comenzile pentru străinătate le efectuăm contra ramburs sau trimitere anticipativă a contului.

HOFHERR ÉS SCHRANTZ Garnituri de triori cu aburi

cu presse late de paie și elevatoare,

Locomobile de benzină cu mașini de treierat

de ale lui HOFFER ÉS SCHRANTZ

Și tot felul de articli economici și tehnici.

Mașini de secerat și leșat sistemul MC. KORMICK.

Reprezentantul general:

EDUARD KARNER

deposit de mașini, TEMESVÁR, oraș (Belváros).

Cancelarie: Strada Báthori nr. 1.

Deposit: Erőd-u. nr. 5.

Rauch Raimund

prăvălie de sticlării și porcelan

A r a d, strada Archiducelui Iosif Nr. 9, lângă cafeneaua JAPAN.

Lămpi de gaz.

Lămpi electrice.

Cel mai ieftin isvor de cumpărat.

Mare asortiment în obiecte de **alpaca** și **argint de China** precum și obiecte de **Majolică, porcelan, lampe și sticlării.**

Primesc ori-ce reparaturi de lampe. Spirt denaturat de lampă foarte gradat.

Mă recomand cu toată stima în atențiunea On. public

R a u c h R a i m u n d.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Nr. de telefon pentru oraș și comitat 242.

BICICLETE noi și folosite

se capătă cu prețurile cele mai favorabile, pe rate lunare, în prăvălia lui

KALMÁR JÓZSEF

A R A D, strada Salacz Nr. 2.

Introduceri de telefon și sonerie și repararea acestora, cu prețurile cele mai moderate. Mare atelier de reparație.

Nr. de telefon pentru oraș și comitat 242.

Plătirea în rate lunare foarte favorabile.

Plătirea în rate lunare foarte favorabile.

Nr. telef. pentru oraş şi comitat 509

BANI

pe moşii şi case de închiriat din Arad
cu amortizaţie de 10—70 ani

după mărimea sumei împrumutate cu 4, 4¹/₄, 4¹/₂, 4³/₄
şi 5⁰/₀, pe lângă dividendă de mijlocire şi amortizaţie de
interese corăspunzătoare până la valoarea cea mai mare.

Spese anticipative nu sunt, la dorinţă anticipez spe-
sele de intabulare, convertez datorile de interese mari.

— Resolvare grabnică, serviciu prompt. —

SZÜCS F. VILMOS

Representanţa pentru mijlocirea de împrumuturi a

Institutului pentru credit fonciar din Sibiu

pe teritoriul comitatului Arad, oraşului Arad, comitatulu
Bichiş, Gyula, Ciaba.

ARAD, Karolina-uteza 8. (Casa proprie.)

(Lângă filiala Poştei.)

Primesc pe lângă onorar acuisitori de afaceri abili
şi demni de încredere.

👁️ **Acuma a sosit** 👁️

**Untura de peşte proaspătă
de Norvegia**

fără culoare şi miros, calitate escelentă.

=== Preţul unei sticle 2 coroane. ===

Contra

supărărilor reumatice

este escelentă

Spirtul Reuma

încercat de alătea ori cu succes.

=== Preţul unei sticle 80 fileri. ===

Se capătă calitatea originală în farmacia lui

Rozsnyai Mátyás
Arad, Szabadság-tér.

Nr. telefon 331.

Nr. telefon 331.

Cine n'a jucat încă cu succes la loteria
de clasă

Cine peste tot nu şi-a încercat încă no-
rocul în ea

Cine doreşte într'adevăr să ia odată câș-
tigul cel mare

Cine doreşte să fie servit prompt şi real
acela să se adreseze cu toată în-
crederea la marea colecă de noroc a lui

GAEDICKE, Budapest.

Ofere pentru tragere la I clasă în 23 şi 24 Mai.

Intreg	Jumătate	Un sfert	0 optime
12.—	6.—	3.—	1 ¹ / ₂ cor.

Cecuri postale pentru trimiterea banilor porto
franco.

BANCA

GAEDICKE

Budapesta, IV., Kossuth Lajos-u. 11.

Arad, datul poștei.

Stimată Doamnă!

Vă aducem la cunoștință cu tot respectul, că
în str. Salacz Gyula nr. 1 am deschis

prăvălie de corsete

și îndrăsnim să atragem la aceasta atențiunea
D-Voastră.

Modele originale franceze, engleze și americane.

MODEL ORIGINAL PARISIAN

Gurăfiri și reparaturi se efectuează ieftin și punctual.

Esperiențele câștigate pe acest teren în Paris, Viena și Budapesta suntem în situația să mulțumim și cele mai pretențioase gusturi. Ori ce croi pregătim conform ultimei mode, precum și ori ce corsete de ocazie și orthopaede la dorință și cu cea mai mare îngrijire.

Avem speranța că ne veți onora cât de curând cu comanda D-Voastre.

Suntem cu deosebită stimă:

NEUSTADT és HERCZOG.

Telefon-nr 469.

Telegr.-adr.: „G. Varga-Szeged”

Grüner és Varga Szeged

Cheque-cont la Posta Ungară 16,308, la cea Austriacă 99,403. -- Giro-cont la Banca Austro-Ung.

Manufactura de cânepă, în și justă.

Tot felul de streanguri de cânepă, - streanguri de sârmă, - Gurtuni, - vadră din cânepă, - ață de țesut (sfoară), - cânepă și călți, - Dresni-saci, poneve, pânză jută pentru pachetare. Articoli pentru economii: streanguri pentru căruțe, mreji de acoperit caii, hamace (pat).

SPECIALITATE: Mrege, leagăn pentru copii, legături pentru snopi.

„Severineana”

SOCIETATE COMERCIALĂ PE ACȚII
în Caransebeș

recomandă bogatul ei deposit în tot felul de mărfuri, într'alte:

=== COLONIALE ===

VINURI

în deosebi roșu de Carloveț pentru trebuințele sf. sărbători și alb de Magyarád de o calitate escelentă,

Lumini

pentru masă și biserici din fabricele cele mai renumite,

◀ FAINĂ ▶

Produse

=== Ferărie ===

precum fer pentru trebuințele industriale și economice, apoi vase de menajiu emailate, tinichea, etc., etc.

MANUFACTURĂ

Cretoane, Chiffoane, Zefire, cămași, cravate, ciorapi, asortiment mare de tot felul de bumbacuri pentru manufactură de casă, etc., etc.

Atragem mai departe atențiunea onoratului public asupra
„CHEAGULUI”

în formă de esență pentru producerea de brânză, compus numai din rănză de vițel, garantat curat și nestrăicăcios, nu de asemenea cu alte fabricate de soia acestă, unic în felul său. Modul de folosire se trimite gratuit.

Institut de vindecare și creștere pentru epileptici

la băile dela B A L F.

Aranjat pentru 200 bărbați și femei bolnave, pe baza ordinului ministrului de interne Nr. 56,445/1903 și din 17 Iunie 1903. Prețul de îngrijire: **clasa I pe an 1600 cor., clasa II pe an 1000 cor., clasa III pe an 600 cor.** Afară de aceste clase se mai pot primi bolnabi săraci, însă pe sarcina fondului regnicolar pentru îngrijirea bolnavilor. Pentru primire în forma această însă fiecare bolnav are a-se însinua separat prin rugare, pe baza ord. ministr. de interne de ditto 28 Octomvre 1903 Nr. 97,221/IVa. Cu îngrijirea bolnavilor sunt concrezute maicile ordinului Franciscan din Buda. Cu prospecte și alte deslușiri servește **Dr. Wosinski István**, propr.-director al băilor Balf. Poșta, tren, telefon loco.

RESTAURANTUL LÁNG TESTVÉREK

Avem onoare a atrage atențiunea p. t. publicului asupra fostului restaurant

KASS

acum preluat de noi și remaniat după cele mai moderne cerințe.

Cele mai fine și mai bune băuturi, precum vinuri, licheruri, șampanii, se pot căpăta aici.

Mâncările restaurantului nostru sunt neîntrecute.

000 Seară de seară musica cea mai bună dilectează pe oaspeții mei. 000

Serviciu prompt, curat și conștientos. 000 Abonamente se fac cu prețuri moderate.

Cu deosebită stimă

Láng Testvérek
restaurantieri.

MÁRTONFY VICTOR

tinicher de zidiri de artă și instalator de apeducte.

Se recomandă onor. public pentru executarea ori-cărei lucrări atingătoare de această branșă.

Prețuri moderate

Execuție promptă.

Distins cu premiu la expoziția millenară.

STIPENDIU DE PARIS.

Cu stimă: **Mártonfy Victor,**

ARAD, — Localul: Piața Boroș Béni Nr. 2.

Locuința; Strada Sárossy Nr. 2. (Casa-dlui Purcariu).

INTEMEIAT
LA 1883

Dipl. de onoare
Lovrin 1902 —
Medalia de aur
Timișoara 1891.

Telefon pon-
tru comitat și
oraș nr. 498.

Szubotha

Sándor

pregătitor de
odăjdii și adju-
turi bisericești

croitorul
teolog epis-
copești din
Cenad, lite-
rantul Excel.
Sale episcop
Dessewffy
din Cenad.

TIMIȘOARA-
GETATE

în teologie.

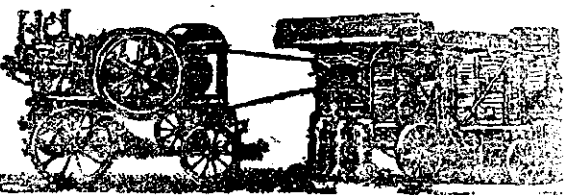
Recomandă magazinul său bogat în atențiunea binevoitoare atât a preoțimei cât și a aceloră, cari voese se cumpore pentru biserici capele, sau societății de înmormântare

**odăjdii, steaguri, cruci
statue sau altfel de ajustări bisericești**

tot astfel marea său asortiment pentru materiale necesare la formarea adjus-
tărilor bisericești.

Pentru liferările mele iau răspunderea. — Servese bucuros cu catalog bogat
ilustrat.

**Cele mai bune provisiuni
de mașini de treierat din lume.
Deplină responsabilitate pen-
tru excelența trierare.**

Se pot folosi între case acoperite cu paie și fără permisiunea
autorităților.

Distins cu 12 de premii

Recomandă pe
lângă deplină
responsabilitate
și pe lângă pre-
țurile cele mai
avantajoase în
rate anuale de
3—5 cele mai
simple și cele mai
perfecte

**provisiuni de
călcat cu motor**

din motor, pre-
cum cele mai per-
fecte

fecte motoare cu benzin-petrolin sau oleu de minerale.

Kállay motortelepe Budapest, Nagymező-utcza 43.

Numai în aceasta colonie se pot găsi renumitele
**motoare cu benzin, petrolin
și oleu de minerale,**

provăzute cu instrumente de stropire, ce se pot vedea, foarte
acomodate pentru scopuri economice și industriale.
Tot așa și provisiuni de treerat cu locomobile de ben-
zin și cu electricitate.

Mare capacitate de muncă. — Prețuri ieftine. — Cele mai puține spese pe zi.
Cine voeste se cumpore motoare ieftine de construcție admirabile
să se îndrepteze cu încredere cătră aceasta firmă de specialitate.
Ca să putem răspândi cât mai mult motoarele noastre primim în schimb mașini de vapor folosite.

Fiți băgători de samă
la adesa exactă

KÁLLAY motortelepe Budapest, Nagymező-utcza 43
— Cataloage gratuit și franco. —

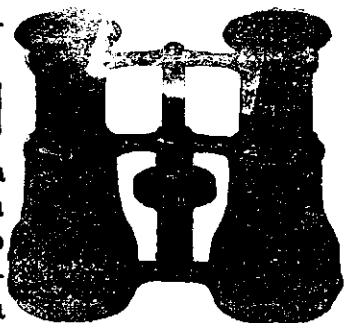
Unelte de fotografiat, gramofone etc. etc. se
vind cu prețurile originale de fabrică.

Vederea cea mai puternică

se poate avea numai cuaju-
torul

sticlei de cristal

ciselată foarte fin și probată ca
perfectă, care se poate cumpăra
în cadre deosebite și după o
cercetare conștientioasă cu pre-
țurile cele mai ieftine la firma

HAHN TESTVEREK

Telefon 149. în LUGOJ Telefon 149.
Comandele cu posta se efectuesc precis și prompt.

Cataloage de gramofon gratis și franco.

EGYEDÜL A SOSBORSZESZ, AMELY JÓTEKÉNY, GZELT IS SZOLGÁLT.

A LEGJOBB SOSBORSZESZ MINDERŐTT KAPHATÓ

LEGJOBB HÁZI SZER.

VÉDJEJOYZETT OZIMKE

FABIÁN SZANATORIUM SOSBORSZESZ

Megrendelésre: FABIÁN LAJOSNAL CYULÁN

A JOZSEF FERENCZEG SZANATORIUM EGYESÜLET JAVÁRA

BUDAPEST

Câți suferitori sunt

cari mereu caută leac de vindecare contra boalei lor și abea poate să găsească adevăratul leac. Miile de epistoale de recunoștință adevărate, că contra durerii de

muschi, rupere

și la alte dureri porvenite din răceală unicul medicament mântuitor și de dureri atinăteri este

Spirtul vin galic de sanatorium a lui Fábian

Se poate comanda la **Fábian Lajos, Gyula** (cottage Békés) in comande de 30 fl., 1 cor. și de 2 cor.

Comande prin postă peste 5 coroane, se trimite franco cu rambursă.

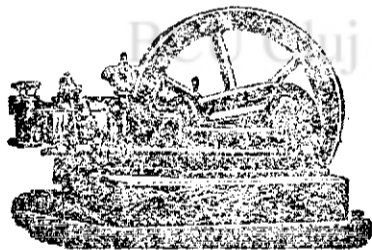
Assael Jakab Fiai

atelier de mașini, pregătitor de motoare cu gaz și benzin

ARAD, Piața Andrassy Nr. 17.

Pregătim tot felul de mașini după model sau desen, tot așa efectuăm și dregerea conștientioasă

de locomobile, mașini stabil și de trierat, motoare

Pregătim răsgate de cucuruz nouă și după modelele noastre proprii.

Atelier de dregere pentru tot felul de mașini pentru economie. — Cele trebuincioase pentru mori, precum și transmisii și roțile pregătim ieftin și prompt.

Tot astfel primim transformarea a tot felul de motoare de gaz, petroleu și benzin.

„GROOM”

Motoarele noastre cu benzin și locomobilele noastre trierătoare produc minuni.

Numai noi dăm garanță de 3 ani.

Dacă vii la Budapesta să privești stabilimentul nostru de mori cu lumină electrică. Motoare sugătoare, solviri în rate. Prețuri curente trimite gratuit:

Zámborszky és Társai

fabrică brevetată cu motor automat petru tăiat de lemne b. t.

BUDAPEST, V. Vicszinház-utca Nr. 3.

Prețuri moderate!

HOTELUL CEL MAI SPLENDID ARANJAT, RESTAURANT ȘI CAFENEA. — In centrul orașului.

Központi Szálloda — Hotel Central

Telefon 391.

ARAD

Telefon 391.

LOCUL DE STAT A TRANVAIULUI.

Iuminare electrică, telefon, băi, cafenea, grădină, mâncări franceze și ungurești.

Comande pentru prânzuri sau cercuri familiare, sau pentru nunți se fac in modul cel mai prompt; afară de aceia saleturi acomodate pentru diferite societăți sunt la dispoziție in toată vremea.

SALĂ DE BAL.

Cele mai escelente vinuri de podgorie, Rajna și Bordeaux. — Tot felul de sampanie din țară și străinătate.

Sprrijinul on. public il cere cu toată stima

Nagy Lajos, hotelier.

Serviciu escelent!

Prima Lugojană fabrică de cement și betonizare, întreprindere pentru edificări.

Fabrică in drumul Buziașului in fața casei de vamă.

KNOTT JOZSEF

Cancelaria de zidire: Telefon-nr. 119.

In fabrica mea sunt aplicați numai indivizii cei mai buni de lucru din capitală și mă rog, că precum până aci, așa și de aci înainte să fiu cercetat cu toată încrederea.

Primesc toate lucrurile aparținătoare acestei branse și susțin o magazină bogată de cement pentru țevii, sirme, trepte de piatră, vâlae, petrii la hotare, sămănătoare, fundamente la cuptoare, cruci la morminte. — Primesc mai departe edificare și betonizare de poduri mari și mai mici, conduceri de ape, vaduri, podimentare de teras, provederea pe din jos a păreilor cu table de mozaic, precum și cu table de cement in diferite colori.

Vinderea în mare și mic a cementului de Portland și România.

Pentru pregătirea și calitatea celor aici înșirate primesc și oferesc garanție.

La dorință servesc bucuros cu planuri și pleniminare de spese.

Piața Andrássy numărul 22.

Piața Andrássy Nr. 22.

Piața Andrássy Nr. 22.

**Cumpărări
de ocazie**
 în magazinul de modă și pânzării a lui
MAGLIG P. AS TÁRSÁ
Aracl.

Piața Andrássy numărul 22.

Millemium

berărie și restaurant.

Aduc cu stimă la cunoștința on. public că astăzi și mâne am bere proaspătă

SALVATOR

de München Paulana-breu.

Va sta la dispoziția societăților separè arangiate pompos și nunților.

Cu stimă

SCHUCH FERENCZ

proprietarul berăriei Milenium.

Bucătărie ungurească excelentă!

Vinuri excelente promontoriale!

Prima fabrică aradană DE OLANE ȘI ȚIGLE

Rétháti KÖVÉR și soțul

Avem onoare a aduce la cunoștința on. public edificator, domnilor antreprenori, și mușteriiilor noștri de mai nainte că în Arad str. Radnai No. 13_a am redeschis

Fabrica noastră de țiglă de ciment

care de aproape un an a fost nevoită să stagneze din cauza noilor arangiamente ce le-am introdus. Am comandat mașinării puternice pentru noul nostru arangiament și cu aceste excelente mașini am reînceput lucrările noastre pentru ca să putem recomanda cu toată căldura **țigla noastră de acoperiș** în toată privința ireproșabilă. Deoarece am delăturat fabricația de până acuma și am înlocuit-o cu o masă învârtitoare cu putere de 300 presuri de atmosferă hidraulică, cu aceasta presuim în formă fundamentală materia de beton cu forma pe deasupra niclșită. Notăm ca și una dintre cele mai importante împrejurări, că în materia de beton, care o punem în forme pentru a o presui, punem mai nainte **armatură** formată din rude de fier, care armatură **este chemată a asigura în contra spărturei pe deplin țigla masivă, lipsită de pori.** Afară de acestea, pentru ca să fie mai plăcută țigla noastră, după presuire o prevedem — partea de-asupra și marginile — cu o masă de porcelan, astfel țigla de beton de fier fiind lucie, răsbate razele soarelui, prin aceasta apoi devine podul edificiilor mai recoros.

Alte amănunte notăm încă prin următoarele:

Mărimea țiglei noastre de beton de fier e 29 cm. lat și 40 cm. lung, pentru acoperirea unui teritor de 100 cm.² sau 1 m.² e de lipsă 10 bucăți de țiglă de beton de fier, prin urmare cu 1000 bucăți țiglă se poate acoperi teritor de 100 m.² Cantitatea unei țigle e ca 2.5 klgr., așadar într'un vagon se pot așeza 4000 bucăți.

Țigla noastră de beton de fier afară de calitățile înșirate mai are una, că adecă deoarece leăturile de acoperiș trebuesc întărite la 37.5 cm. depărtare una de alta, împuținează trebuința leăturilor cu 40% față de ori și care alta țiglă de olană, astfel se cruță la lucrările de lemnărie 40%.

Acoperirea cu țigla noastră o primim și noi și adecă acoperirea de 1 m.² la casă parter pentru 16 fileri, iar la casă cu un etagi pentru 20 fileri.

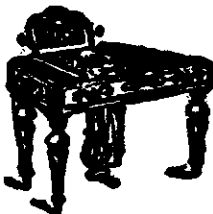
În sfârșit amănunte referitoare la prețurile țiglei noastre dăm cu plăcere celor ce ni-se vor adresa, afirmăm însă că acoperirea cu țigla din fabricațiunea noastră este mai bună ca ori care alta și costă mult mai puțin.

Indrăznim astfel să atragem atențiunea on. public care edifică și a domnilor antreprenori asupra țiglariei noastre chiar și în interesul părtinirii fabricațiunilor din țeară.

Forte-pianuri și pianine vestite în toată lumea,

mechanică engleză,
se capătă cu cele mai
moderate prețuri re-
cunoscută de cea
mai bună măstru-
pian din Viena la
firma

Reményi Mihály

liferantul de muzicalii la academia reg.

în Budapesta, strada Király nr. 58

lângă „Academia ungurească de
muzică”, care acum se edifică.

Reperaturi și stimulări de pian execută pentru capitală
și provincă numai prin cei mai esperti și desteri mă-
estrii și pe lângă garanță cu prețurile cele mai moderate.

Forte-pianuri vechi și folosite le schimbă cu noi.

Mare deposit de harmonii europene și
americane.

— Prospecte gratis și franco. —

Masini pentru stropirea viilor și arborilor

Construite de oameni specialiști distinși întrec atât în privința lucră-
rii, precum și a durabilității orice fabricate de până acum. Nu face risipă în
materie și e ușor de mannat de către oricine.

**Un stropitor foarte tare făcut cu totul din aramă, supus probei, trimitem de
bucata cu preț de 45 coroane.**

La comanda de odată a 10 bucăți un scăzământ de 5%.

Pentru fiecare bucată 5 ani garanță, se pot comanda exclusiv la noi
fabricanții.

Pregătim orice fel de cazane de orice sistem pentru fierberea ra-
chiului, cu aparat de recorie după plac, sau după sistemul inventat de noi,
prin care câștigăm cu 20% mai mult rachi și mai gustos decât până acum.

La comandă trimitem căldări pentru lictaro sau de orice fel.

Lucrările de aramă le efectuăm iute și punctual.

La comanda ne rugăm dacă se poate a ni se limite desemnari și
măsuri.

Szijasrtó Testvérek, arămari

depon pentru fabricare și reparaturi de stropitoare
în Kecskemét.

Un talp bere de curte 8 cr.
O halbă 13 cr.

Avis!

Avis!

Cu deosebit respect aduc la cunoștința distinsului public, că

berăria orășenească de sub teatru

am luat-o în arândă

și aceea voi ajusta conform tuturor recerincelor moderne. Din ziua
aceasta voi avea cea mai excelentă bere de Kőbánya a pri-
mei societăți ungurești pe acții așa numită

BERE DE CURTE

apoi vinurile de sub podgorie de cea mai bună calitate. Cuina pe
lângă prețurile cele mai ieftine totuși va corespunde cerințelor
moderne.

Cu deosebită stimă: **Kánya Géza.**

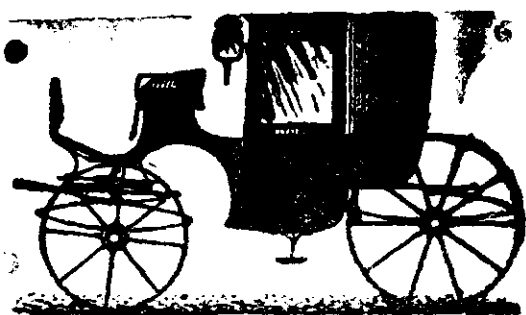
Un talp bere de curte 8 cr.
O halbă 13 cr.

Anunț!

Atențiune!

Nádassy és Mészáros

Meșteri de trăsuri. ARAD. Boros Béni-tér nr. 2.

Avem onoare a avisă pe stim. interesați, că în Arad, piața Boros Béni nr. 2

am deschis un atelier de trăsuri aranjate,

unde facem trăsuri cu prețuri moderate, corespunzătoare și pentru condițiile cele mai
înalte și moderne, pe lângă acestea preparăm și partea de sus a automo-
bilelor, și pe cele în folosire, le schimbăm după dorință, precum primim și repa-
raturi, pentru lucru punctual și spelele garantează cunoștințele noastre speciale câști-
gate în străinătate. — Solicită binevoitoarea protecție

Nádassy és Mészáros fabricanți de trăsuri
Arad, Boros Béni-tér 2.

Zsellér Imre

Atelier artistic pentru specialitate de ferești de biserică,
pictură pe sticlă, pentru părți de sticlă, plumbuitor de artă
și de mozaic

Budapest, VI., Aréna-ut 124.

Pân' acum s'au făcut în atelierul meu fereștrile bise-
ricilor romano-catolice din Bács-Almás, a celei din
Nickine, din Grediște, Bácskula și Bodajk, a celei
greco-orientale din Ujvidék, la cari mă provoc, ca și
la parochii, cari au lucru distins din parte-mi.

CONSTANTIN DOBRIN

institut de vopsire și chimie

Lugoș, strada Nedelco nr. 65.

Vopsire și curățire chimică. Tot felul de haine bărbă-
tești, femești și de copii, proderie de mătasă, uniforme, covoare
de pat și masă, tapeturi, dantele, haine de batist și pique etc.

Garnitură de mobile și tapeturi. La dorință se curățese
la casă.

Specialitate: Paltoane de piele, mănuși glacé vopsite negru.

haine de doliu se vopsesc negru în 24 de ore.

Perdele se vopsesc și curățesc foarte ieftin.

LIPCSEI KÁROLY

LĂCĂTUȘ DE EDIFICII ȘI MOBILE

Pregătitor de griloaje de sîrmă, paturi și mobile de fier

Budapest, VII., str. Alsó Erdősor 1.

Pregătește tot felul de plăci de oțal nesurăietoare, vase de vapor, apoi mobile de fier, dricale de sîrmă, grilaj opinos de oțal, sîrmă, ciururi, precum tot felul de lucruri ce cad în această branșă, pe lângă prețurile cele mai ieftine.

Prețurile dricurilor de sîrmă: { cu ramă de fier bucata 11 cor.
" " " lemn " 7 "

PRĂVĂLIE DE FLORI

a lui SCHVEFFER EDE

ARAD, palatul Minorîilor.

TELEFON 337.

TELEFON 337.

Esecuție:

buchete și cununi după gust

pe lângă prețuri avantajoase.

Comande din provincie execut punctual.

== Serviciu prompt. ==

Telefon 551.

Recunoscut ca cel mai bun.

Telefon 551.

Imprumut de BANI

pe casă și pământ până la cele mai înalte prețuri solvibile și în rate mijlocește pe

10, 15, 25, 35, 41, 50 de ani

KLEIN JÓZSEF Arad, str. Radnai 10.

Reprezentantul casei de păstrare din Sibiu,

unde sunt de vândut pe lângă prețuri moderate și favorabile de solvit următoarele case private și de închiriat: anume Lóvész-u. 3a. cu etagiu. Lipót-u. 12a. Lipót-u. 13. Lehel-u. 19, căși parter, și în Micălaca nouă lângă motor casa nrul 440, care ca edficiu nou cu 3—4, eventual 5 chilii, cuină, cămară și scaldă se vinde în rate pentru 6500 cor.

Fabrici de mașinării și plăci pentru
ciur edificare de mori a lui

GRAEPEL HUGÓ

Budapest, V., Váci-ut 40—46.

Recomandă locomobilele sale originale cu vapor Marshall, cele mai noi fabricate proprii: ca mașini de trierat și mașini combinate pentru trieratul bucatelor și a trifoiului; singuratiche mașinării de moară, asortiment complet pentru aranjarea morilor și triere economice.

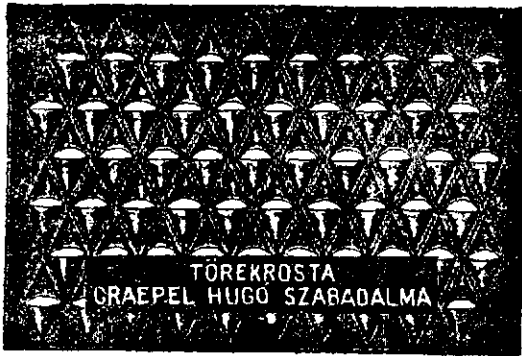
Ciur de ales
sămânță cu
brevetă a lui
Graepel

care s'a probat
cu cel mai
mare succes,

și din care
s'a spedit până acum circa 8000 bucăți.

Acest ciur îl trimite pe 14 zile de probă la ori care mașină de trierat, și-l primesc îndărăt, dacă nu va fi mai bun de cât ori-care altfel de ciur.

Catalog economic, descrierea ciurului, modele, precum și broșura cu mulțime de epistoale de mulțumiri și recunoștințe, se trimite gratis și franco.

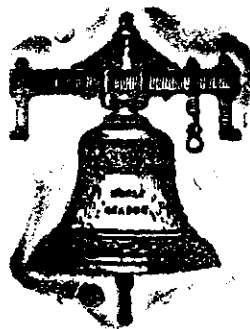
Frideric Hönig

Turnătorie, fabrică de clopote și metal,
arangeată pe motor de vapor.

Arad, strada Rákoczi Nr. 11-28.

S'a fondat la 1840.

Premiat la 1890 cu cea mai mare
medalie de stat.

Cu garanție pe mai mulți ani și pe lângă cele mai favorabile condiții de plătere — recomandă clopotele sale cu patentă os. și reg. invenție proprie, cari au avantajul că față cu ori-ce alte clopote, la turnarea unui și aceluiași clopot tare și cu sunet adânc — se face o economie de 20—30% al greutatea metalului.

Recomandă tot-odată clopote de for-
ce se pot învîrți și postamentele de fer, prin,
a căror întrebuițare clopotele se pot scuti de crepat și
chiar și cele mai mari clopote se pot trage fără-ca să se
elătine turnul.

Recomandă apoi transformarea clopotelor vechi în coroană
de fer, ce se poate învîrți, cum și turnarea din nou a clopotelor
vechi, sau schimbarea lor cu clopote nouă pe lângă o supra-
solviere neînsemnată.

Liste de prețuri și cu ilustrațiuni — la dorință se
trimite gratis.

Fondat la 1846.

Telefon 25-37.

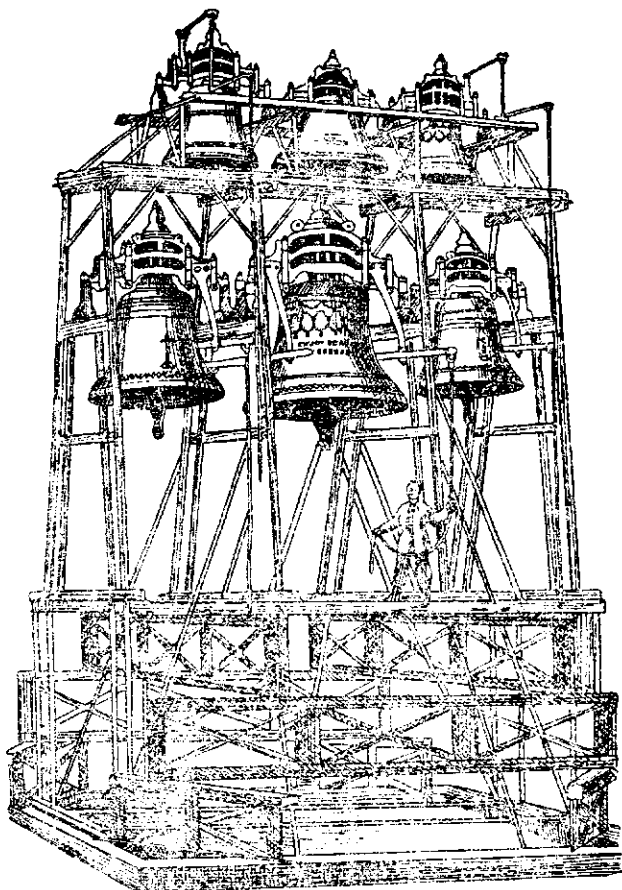
Pozdech József următor Thury Ferenc

Budapesta,

VI., Lehel-utca Nr. 8.

Mare fabrică
de instrumente
muzicale
de suflat,
turnătorie de clo-
pote și metale,
făurărie
și ajustărie
de clopote
cu brevet.

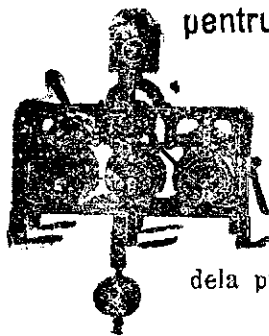

Catalog și proliminar de spese trimite franco.

Ceasornice de turn

pentru palate, case comunale, fabrici, lo-
cuințe private

regulează și aranjază mai favorabil

MÜLLER JÁNOS

succesorul lui Mayer Károly

dela prima aranjare cu vapor a fabricii de oroloage

BUDAPESTA,

VII., Csömöri-ut 50. (casa proprie).

Cataloge și specificații de prețuri trimite gratis și franco.

P. T.

Atragem cu toată stima atenția stimaților economilor la ar-
ticii ce se capătă permanent în depositul nostru:

sare de vite (briquette) de tot plăcută
vitelor la lins,

sămânță de lufernă și trifoiu roșu garantată de curată de tortoțel.

Sămânță de napi de Quedlenburg

soiuri: boabe galbene de oloiu, galbene de Oberndorf, roșu de Mammuth,
galbene de Eckendorf și sămânță de napi de zahăr.

Piatră mierie de Aussig. — Raffia de prima calitate.

Pentru scopuri de sămănat;

sămânță verita- bicău; ovăș, orz și cucuruz.
bilă de

Din aceste din urmă ținem și pentru furagiu.

Pentru prășitorii de cai neîntrecutul Melasse »DERBY«.

Toate aceste se capătă cu prețurile cele mai scăzute de zi și
acelora cari nu sunt membrii la

Aradvármegyei Gazdasági Egyesület Fogyasztási és Értékesítő Szövetkezet
ARAD, în colțul străzilor Boros Béni-tér și Verbúczy-utca.

AVIS

Hotel „Vulturul negru“

Proprietariu:

IGNATIE PAȘCA

21 chilii cu mobile noi dela 60 cr. în sus.

RESTAURANT.

Mâncări bune și eficiente.

Papricaș de pește.

Rog spriginul onoratului public.

Tramvayul vine până la hotel.

Am onorul a aduce la cunoștința p. t. public că
am preluat salonul de sub conducerea doamnei
Koszilkov Jozsef-né din palatul contelui Nádasdy și
l-am mutat în strada Deák Ferencz nr. 31 (casa Bonts) unde
gătesc în esecția cea mai modernă toaletele cele
mai elegante engleze și franceze.

tot acolo am aranjat

un salon de confecții de copii

care va fi condus și pe viitoriu de doamna KOSZILKOV JÓZSEF-né.

Recomandându-mă bunăvoinței onor. public promit, că prin
lucrul cu gust și prețurile moderate voiui binemerita satis-
facția deplină a comandanților mei. Cu stimă:

FARKAS FERENC-né,

salon de confecții de dame și copii. Arad, Deák Ferencz u. 31 (casa Bonts.)

Am onoare a aduce la cunoștința stim. doamne,
că întorcându-mă din Viena, mi-am deschis

Salonul

în Piața Libertății nr. 11, etajul I.

Modelele mele sunt dintre cele mai frumoase și
cu prețuri moderate. Prin serviciu prompt mă voi sili
să câștig încrederea stimatului public.

Comande în provincie și transformări se'ndepli-
nesc punctual și cu esactitate.

Solicitând părtinirea prețioasă a onor. public,
rămân cu stimă

Grünblatt Antónia.

Singurul mijloc de vânzare a oleului american Dustelss scutitor pentru podele.

Nr. de telefon de oraş şi com. 217.

Nr. de telefon de oraş şi com. 217.

Parchetul Rosa!

Singura ceară pentru podele care se poate spăla. Tot astfel şi pentru parchate, linoleu, podele moi, mobile, xylolith, etc.

Parchetul Rosa e fără miros, până când pasta de terpentină nu.

Parchetul Rosa păstrează culoarea deschisă a podelelor, până când cele unse cu terpentină se înegresc.

Parchetul Rosa îl putem spăla cu apă şi săpun, podelele unse cu pasta de terpentină se păstrează de apă.

De Parchetul Rosa podele nu sunt alunecoase, iar pe podelele cu pasta de terpentină au alunecat deja mulţi.

Parchetul Rosa e rezistent faţă de ori-ce fluiditate, ca d. e. cerneală, unsoare, etc. cari dispar prin o singură spălătură.

Parchetul Rosa este uşor la folosit şi numai rar trebuie reîmprospătat.

Parchetul Rosa în urma celor înşiraţi, este cea mai ieftină pentru podele. Magazină principală :

STEINITZER N. magazin de văpseli, sobe şi lacuri

ARAD, piaţa Andrassy nr. 3.

Se pot cumpăra în băcăniile: Lázár Gyula şi Durr Gusztáv.

Din punct de vedere igienic, este întrebuiţată în cele mai multe instituţiuni de stat şi oras, precum şi în sanatoare, spitale, hoteluri, ş. a.

Singurul mijloc de vânzare a oleului american Dustelss scutitor pentru podele.

Anunţ.

Se va deschide

la 1-a Mai pe piaţa Libertăţii nr. 22

(lângă FRAȚII LENGVEL)

PRĂVALIA DE COLONIALE ŞI DELICATESE

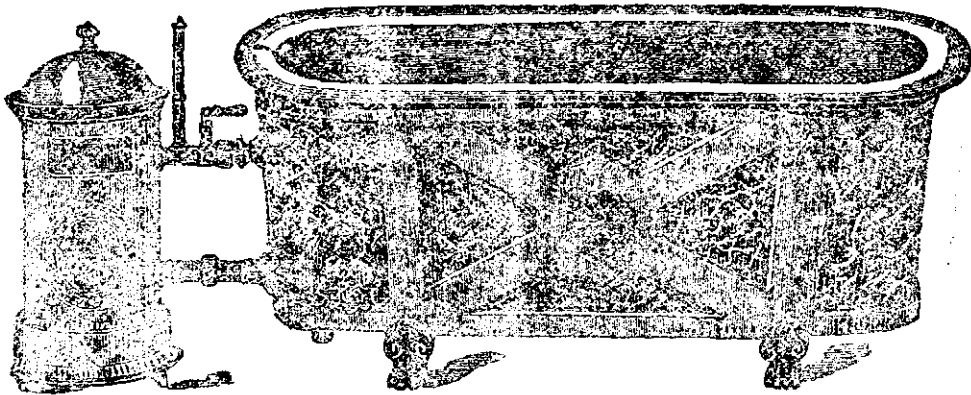
a lui

Rácz József.

Un băiat cu purtare morală se primeşte ca ucenic.

Vană de scăldat cu încălzitoare cu cuptor ce încălzeşte jur-impjur dela 50 cor. în sus

asortiment mare în tot felul pe vane, precum: vane atârinate, vane de sezut, vane pentru copii, etc. Primeşte instalare de apeducte, de closete engleze şi de pompe.

LEFKOVITS ADOLF Budapest, VII., Wesselényi-u. 51 Tr
Preţ-curent gratuit şi franco.

AVIZ.

Am onoare a aduce la cunoştinţa on. publicul damelor, că

în strada Eötvös nr. 17

etagiul I

am deschis

un atelier

de mode pentru dame,
fason englezesc şi franţuzesc

aici primesc tot felul de lucruri din specia aceasta şi le execut ori cât de garnisite în timpul cel mai scurt, tot asemenea primenea şi comande din provincie.

Notând că preţurile mele sunt cât se poate de moderate, solicitând încrederea stim. publice.

Român cu distinsă stimă :

Székely Henrik.

Oficina de dregere şi magazinul cel mai vechiu de bicicletă şi maşini de cusut.

Hammer Vilmos mechanist

Piaţa Szabadság nr. 7. ARAD Piaţa Szabadság nr. 7.

Asortiment bogat de maşini de cusut **SINGER** şi **MINERVA.**

Unicul magazin de renumitele maşini de cusut **PAFF.**

Cel mai ieftin mijloc de cumpărare de articoli pentru bicicletă şi maşini de cusut.

În magazin se află mare asortiment de **gramophone** şi plăci.

— Condiţii de solvire foarte avantajoase. —

● MARE OFICINĂ DE DREGERE. ●

Lösch József

fabrică de mașini de agronomie

— BACS-TOPOLYA —

Recomandă

mașina de **HUNNIA** cu două
sămănat rânduri.

Fabricație ungurească!

— Pofțiți și cereți înviațiuni asupra prețurilor. —

Verita- **ARDEIU** dulce **BOKOR**
bilul a lui

— e cel mai bun în lume —

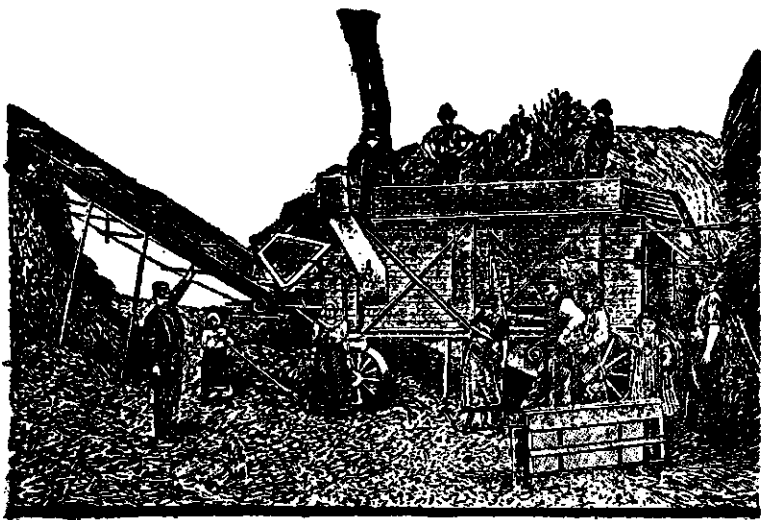
precum

tot felul de calități spre scopuri indus-
triale și comerciale *Ilferează*

Bokor János, Szeged

proprietar de moară de ardeiu.

Export în întreaga lume.

Hartmann Jakab

fabrică de mașini de economie

— UJVERBÁSZ. —

Recomandă renumitele sale instrumente noi

de absorbarea pravului

de mașini de treierat.

— Pofțiți și cereți ofert de preți. —

Concesiune ungurească.

Norocul lui Török este vecinic.

Este neîntrecut norocul de care este favori-
zată casa noastră de bancă.

În scurt timp am plătit onorațiilor noastre muș-
terii mai **30.000,000 cor. câștig;**
între acestea cele două mai mari câștiguri, și adeva:

de douăori câști- **600,000 cor.,**
gul principal de

cel mai mare câș- **400,000,** apoi 6 à **100,000,**
tig de coroane **3 à 90,000,** 3 à

80,000, 3 à **70,000,** 4 à **60,000,** mai multe à 50,000,
40,000, 30,000, 25,000, 20,000, 15,000 și afară de acestea
nenumerate 10,000, 5,000, 3,000, 2,000, 1,000, 500 și alte
câștiguri.

Vă recomandăm deci ca la cele mai apropiate trageri
de losuri să luați parte și să comandați la noi losuri de noroc.

La noua tragere puse pe

125,000 losuri **62,000** câștiguri,

și se va sorți cu to- **16.457,000** coroane.
tului oribila sumă de

Cel mai mare câ- **1.000,000** cor.,
știg este la caz

apoi 1 renumerație **600,000** coroane, 1 câștig **400,000,**
1 à **200,000,** 2 à **100,000,** 2 à **90,000,** 2 à **80,000,**
2 à **70,000,** 2 à **60,000,** 1 à **50,000,** 3 à **40,000,** 3 à
30,000, 6 à **25,000,** 9 à **20,000,** 13 à **15,000,** 44 à **10,000**
coroane și încă multe câștiguri.

Care zi din **săptămână** este pentru Dna de **însăm-
nătate?** Comandați la noi un astfel număr de los, care
este însemnat lângă ziua în care a-ți avut parte de vre-o
întâmplare mai extraordinară.

Duminică 12314	Luni 53093	Marți 123027	Mercuri 123028
Joi 12411	Vineri 55348	Săbătă 60015	

Prețurile losurilor de clasa I-ă sunt:

$\frac{1}{8}$ losuri orig. fl. — 75, sau cor. 150; $\frac{1}{4}$ los original fl. 150, sau cor. 300;
 $\frac{1}{2}$ " " " 300, " " 600; $\frac{1}{1}$ " " " 600, " " 1200.

Losurile le espediem cu rambursă ori dacă se plătesc
înainte. Plan oficios gratuit. Comande pentru losuri origi-
nale cerem imediat, dar mai târziu până în

23 Maiu a. e.

Rugăm comande cu toată încrederea, deoarece losu-
rile noastre de noroc sunt foarte căutate și se trec iute.

CASA DE BANCĂ A LUI

TÖRÖK A. és Tsa

Telegram-adresă:
„Török, Budapest”.

BUDAPEST.

Telegram-adresă:
„Török, Budapest”.

Cea mai mare prăvălie de losuri din țară.

Filialele noastre de vânzare:

Centru: Szervita-tér 3a, I. filială: Váci-körut 4a.
în palatul propriu.

II. filială: Teréz-körut 46a. III. filială: Múzeum-körut 11a.

Tei de legat fire lungi

 RAFFIA.

Sfoară pentru legat struguri
în 3 și 4 ite.

Fabricat propriu
în tot felul de obiecte de cânepă pentru
economie.

Funii de corăbii și plute.

Frânzii de rufe din cânepă albă.

— Sirete și jinoare. —

SACI DE BUCATE.

Ponve și pânze de ponve în calitatea cea mai
bună, se pot căpăta în preț efin

la magazinul de obiecte
economice

din ARDEAL și BACSKA — a lui

REICH B. KÁRORY FIA ÉS TÁRSA

ARAD

piața Andrásy nr. 6 (casa Verbos).

Telefon 278.
G LÜCK JÓZSEF

ARAD, JÓZSEF FÓHERCZEG-UT Nr. 7.

Primește atât în loc, cât și în provincă

Zugrăvire și tapetare de odăi.

precum și

 Decorațiuni plastice,

tot felul de zugrăviri dela cele mai simple până
la cele mai strălucite.

Mai departe decorarea ferestrelor cu
imitația sticlei colorate,

precum și scutirea locuințelor de insecte.

Mare asortiment

DE OPERE PLASTICE

în tapetărie din țară și străinătate.

Funkelstein József

ARAD

strada Petőfi casa Bing.

Cumpără sămânță de trifoi roșu și luțernă
în cantitate mare și mică. Tot aici se ca-
păta sămânță ungurească de trifoi și luțernă
care a fost căutată de comisia reg. exami-
nătoare de sămânță din Budapesta și a fost
provăzută cu zăvor de cositor. Sămânță
===== de mohor asemenea =====

In atențiunea celor cari zidesc!

Aduc la cunoștința celor interesați, că în ferma mea de zidit din **Radnai-ut 22** (telefon 393) și în cancelaria mea de arhitectură (telefon și pentru comitat 264) se pot procura și căpăta

TIGLE (cărămizi)

calitatea cea mai bună arse în cuptorul meu de **curând zidit**, tot așa **treiste** pentru tovarne în ori ce calitate. Primesc zidiri de ori ce soi, — planuri și executarea lor pe lângă prețurile cele mai moderate. Schițe fac gratuit.

Cu stimă;

Probszt Mihály

zidar și fabricant de țigle. Arad, Str. Ferdinand Nr. 1-a.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Aradi Hitelbank m. sz.

Boros Béni-tér Nr. 5.

1. **Primește depuneri cu 6% camătă.**
Depunerile se plătesc la dorința depunătorului fără termen de abdicere. Depunerile plasate pe timp mai îndelungat, la dorința depunătorului se asigură prin intabulare, pe case de închiriat în oraș și pe pământuri.
2. **Ofere împrumuturi pe hârtii de stat**
cu anuitate pe 20, 30, 40, 50, 65 ani, prin plățirea cu bani gata a hârtiilor 4^{1/2}%; pentru rezolvarea cât mai grabnică a acestor fel de afaceri suntem în legătură cu un institut financiar de primul rang din Budapesta.
3. **Credit personal oferim prin escomtarea polițelor.**
3. **Cumpărăm și vindem hârtii de valoare în prețul bursei.**
5. **Oferim cont curent negustorilor mici și mijlocii.**
6. **Institutul nostru primește ori-ce fel de operație financiară, sau rezolvarea repede și cu succes a traesacțiunei.**

Diracțiunea.

Nr.-ul telefonului 421.

Nr.-ul telefonului 421.

Prima reuniune de măritare a fetelor, institut de asigurare a
 vieții și de copii

agentura conducătoare aradană

A R A D, Palatul Teatrului, Szabadság-tér 22.

Singura și cea mai veche instituție de asigurare a vieții și copiilor, care cultivă în chipul cel mai favorabil măritarea fetelor, asigurarea vieții și a băieților. Capital de asigurare 68.000,000 — șasezeci și opt milioane — coroane. Fond de rezervă pentru premii 15.000,000, adică cinci-sprezece milioane. Capital asigurat plătit mai mult de 10.000,000, adică zece milioane.

Agenti onorabili cu bune referințe, angajăm.

Prospecte și lămuriri dă bucuros secretariatul agenturei conducătoare.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Aduc cu tot respectul la cunoștința damelor, că

am deschis școală de croitorie
 în stada Széchenyi Nr. 5.

Dau toate instrucțiile din fahul acesta, **croitoria pentru dame** și adică: croiul și cusutul fustelor în atelierul meu, iar **desemnul și eroul** ori cărui fazon din jurnal după măsură. Prin experiențele câștigate în una dintre cele dintâin școli din Budapesta, sunt în situația plăcută să pot mulțumi și cel mai ales gust al prea stimătelor doamne.

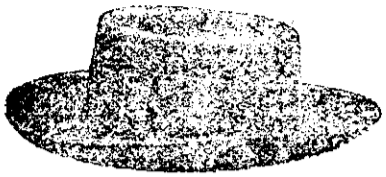
VÁRNAI MARISKA
 școală și atelier de croitorie

A R A D, strada Széchenyi nrul 5.

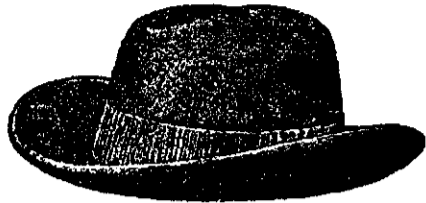

Marele bazar FISCHER

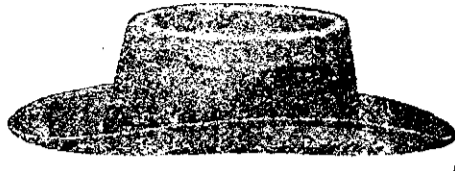
Catalog cu prețuri ieftine, Szabadság-tér 12.

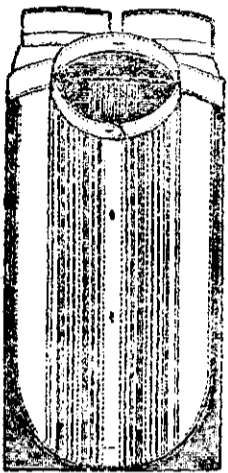
Pălării favorite negre și colorate, prețul 1.50 fl.

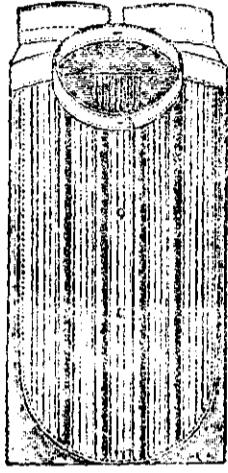
Pălării fason elegant modern, negre și colorate, prețul 2.— și 3.— fl.

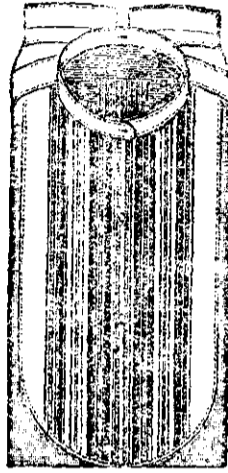
Pălării imperiale negre și colorate, prețul 2.— și 2.50 fl.

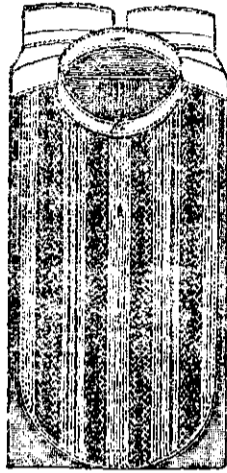
Cămăși bărbațești albe cu piept scrobît, prețul 1 florin și 1,25

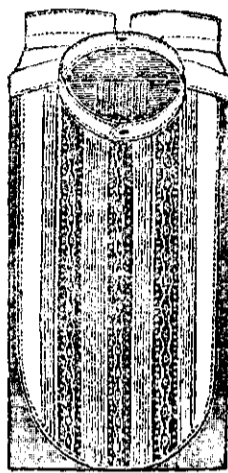
Cămăși bărbațești colorate din voil moale, prețul 1.25 florini.

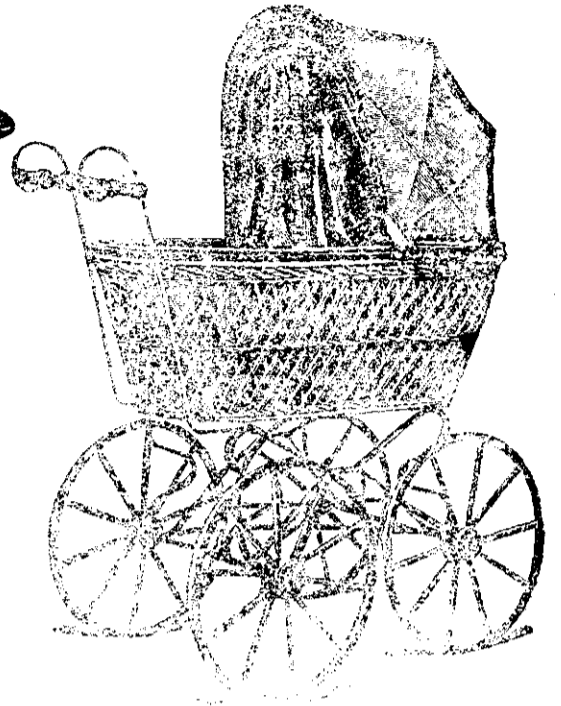
Cămăși bărbațești albe cu piept nescrobît prețul 1.35 florini.

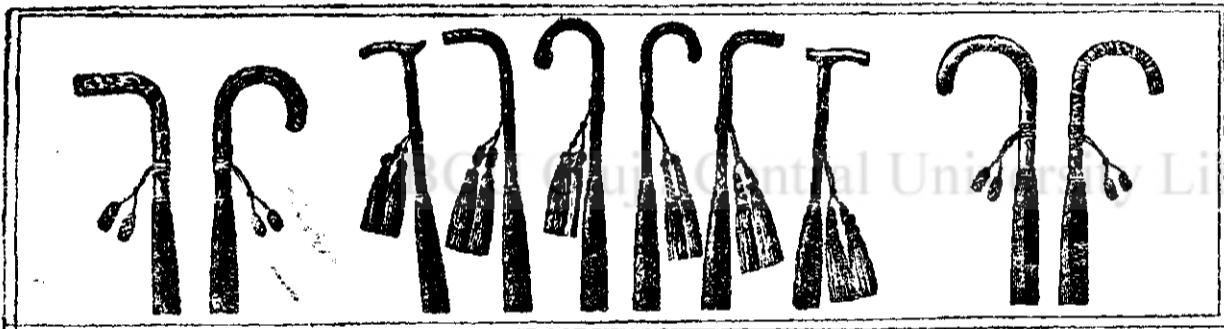
Cămeși bărbațești din zefir colorat, prețul 1.45 florini.

Cămăși bărbațești fine de tot din zefir colorat englezesc prețul 1.75 florini.

Trăsuri frumoase pentru copii florini 8.— 10.— 12.— 14.—

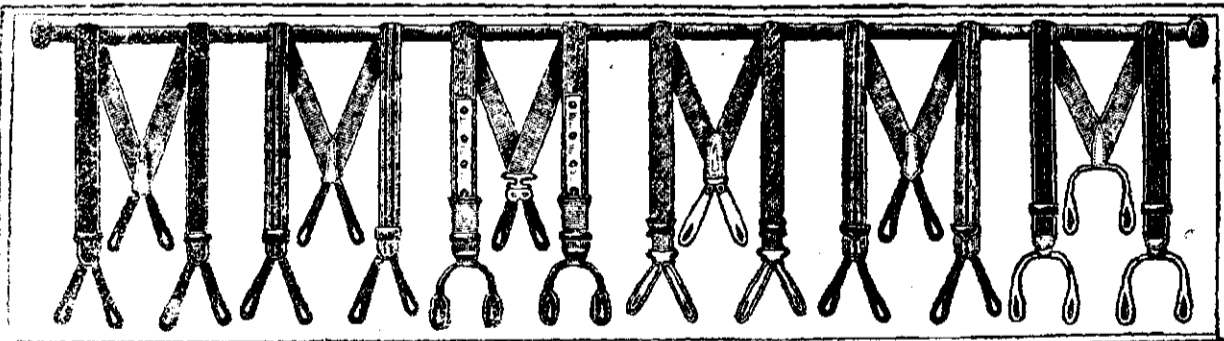
Umbrele fine din Canellă preț de reclamă 1.50 florini.

Umbrele femeiești din Canellă, jumătate mătăsă prețul 1.95 florini.

Umbrele bărbațești calitate superioară jumătate mătăsă prețul 1.95 fl.

Trăsuri elegante pentru copii „Princess” florini 17.— 19.— 22.— 25.—

Bretele de pantaloni prețul 25 cr.

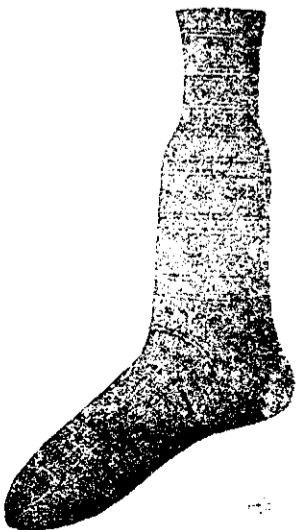
Bretele de pantaloni calitate tare prețul 35 cr.

Bretele de pantaloni calitate fină prețul 75 cr.

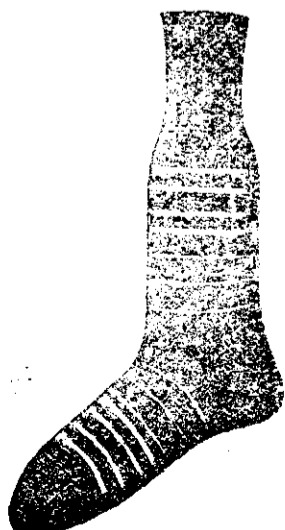
Bretele de pantaloni „Hercules” preț. 50 cr.

Bretele de pantaloni Patent prețul 75 cr.

Bretele de pantaloni cele mai fine prețul 1 fl.

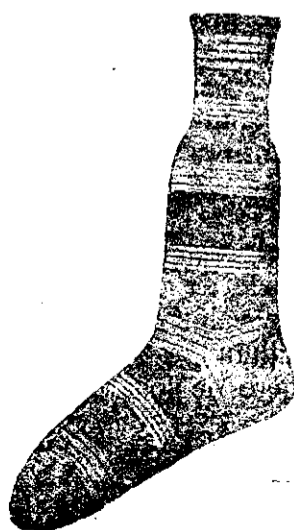
Ciorapi bărbațești perechea 25 cr.

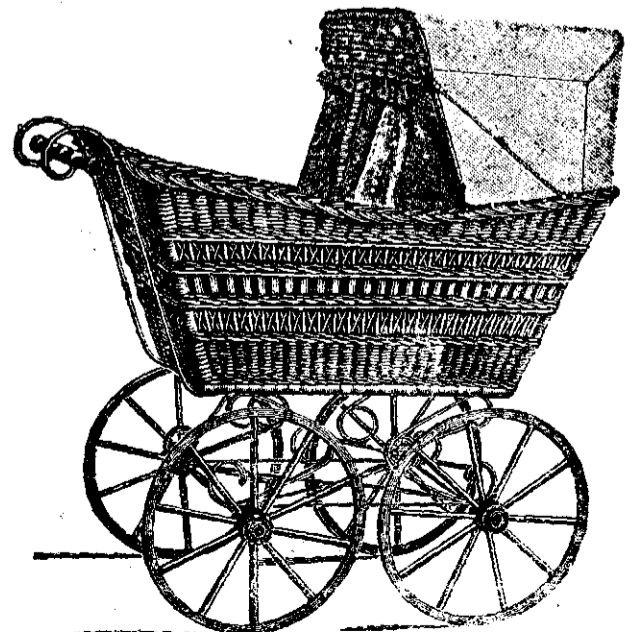
Ciorapi bărbațești colorați vârgați perechea 30 cr.

Ciorapi bărbațești moderni calitate fină perechea 35 cr.

Ciorapi bărbațești cea mai fină calitate perechea 45 cr.

Trăsuri solide pentru copii florini 5.— 6.— 7.— 8.—

Când se înșală damele mai tare?

Dacă își comandă corsetele lor prin colportătoare!

Căci în casurile cele mai dese nu sunt bune. Postiți și osteniți până la mine, unde se pregătesc ronziile cele mai la modă și cele mai potrivite.

Corsete gata, îndreptătoare de talie, ce le vind în prețuri foarte ieftine.

Cer deplina încredere a prea stimatelor doamne

cu toată stima

PILCZ IRMA

pregătitoare de corsete

Arad Deák Ferenc-u. 2.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Fondată la anul 1869.

ARADI IPAR ÉS NÉPBANK

Capital social 1,500.000, fonduri de rezervă 792.000 coroane.

Institutul central:
ARAD, Szabadság-tér 18 (Casa proprie).

Filiala:
BÉKÉSCSABA, Főter 897 (Casa proprie).

Cassa de schimb:
ARAD, zidirea hotelului „Fehér Kereszt”.

Cercul de operațiuni:

Primește depuneri pentru dobândă, pe libele de depuneri, pe note de casă și cont curent și acelea după o scurtă abzicere cu 4%, abzicere de 90 zile cu 4¹/₂%, fără nici o subtragere se dă camăta. După situația cassei, depunerile se plătesc și fără abzicere.

Scomptează pe lângă condițiunile cele mai favorabile polițe din țară și străinătate, hârtii de valoare ieșite la sorți, mandate ș. a.

Dă anticipații pe hârtii de valoare și pe mărfuri.

Dă împrumut pe întabulare în bani gata, sau acțiunile băncii »Magyar Takarékpénztárak Központi Jelzálogbankja«, pe case mai mari de închiriat, pe moșii, tot asemenea comunelor pe contracte conform regulamentului.

Secția amanetare, dă împrumuturi pe obiecte de aur și argint începând dela 4 coroane în sus, car împrumuturi se pot prelungi sau la dorință se pot răsplăti în rate mai mici.

Cercul de operațiuni al cassei de schimb:

Cumpără și vinde hârtii de valoare, losuri, monede de aramă ș. a.

Primește depuneri pe libele de depuneri și pe cheque.

Dă anticipații pe hârtii de valoare.

Execută mandate și obligațiuni pe toate piețele din streinătate.

Execută pentru ori-ce tragere de losuri.

Locul principal pentru vinderea losurilor loteriei de clasă maghiare regești concesionate.

Direcțiunea.

Lucza József

sureziitoare de rochi chemica și gouvrat
SEGHEdin, strada Laudon nr. 9.

Rochi pentru dame, haine bărbătești și de copii, îmbrăcăminți preoțești, uniforme militare.

OBIECTE PENTRU CASĂ

perdele, fețe de masă, cuverturi, broderii, stoffe de mobile, mănuși, umbrele și tot felul de obiecte din faul acesta. Rochiile se curăță întregi nedescusute, fără să-și piardă culoarea, lustrul și fasonul.

Curățitul unei haine bărbătești 1 fl. 20 cr.

Micile reparaturi și călcatul hainelor dela curățit, este gratuit.

Catifea și plūs, se primește pentru aburat. Gouvratul se execută în felul cel mai frumos și umitor de lefin. Curățitul chemie al perdelelor de dantelă, se execută cu multă îngrijire.

Comandele din provincie, se execută punctual și repede.

Gorespondent

de limba germană, română, posibil și limba franceză, cu cunoștințe de comptabilitate

se caută

pentru o cassă de manufactură en gros în România.

Condițiuni speciale: Să fie creștin, etatea cel mult 30 de ani, liber de armată, de preferat cei cari au mai lucrat în branșa manufacturii.

Oferte cu pretențiunile de salar și extrase după certificatele de studii și de serviciu în cele trei limbi, a se adresa la Administrația ziarului sub

„D. P. 16“.

Ladányi Ferenc

AURAR ȘI JUVELIER

Temesvár (Timișoara) Belváros

strada Jenő főherceg 11 (casa Koch).

Asortiment bogat

În articli de aur și argint și bijutării

În execuția cea mai modernă, cu prețuri moderate.

Atelier special pentru lucrări nouă și reparaturi, aurituri de unelte bisericesti etc. etc.

Aur, argint și platină veche

se schimbă ori se cumpără cu prețul cel mai mare.

Toată Imitarea și reproducerea va fi pedepsită.

Unicul veritabil e Balzamal Thierry

provăzut cu marca „Călugărița verde“ sub scutul legii. Cel mai vestit și neîntrecut medicament contra perturbațiunilor de mîstuire, sgărciuri de stomac, colică, calhar, dureri de pept, influență etc., e foarte bună la începutul tuberculozei. Se capătă în 12 sticle mici, sau în 6 duble, ori în una mare deosebită provăzută cu incuie-toarea patentată. Prețul 5 cor. cu porto.

Unsoare Centifolia Thierry recunoscută ca „non plus ultra“ contra rănilor vechi, aprinderi, vătămări, răniri, precum și tot felul de umflături. 2 borcane cu 3 cor. 60 fl. cu porto.

Banii se trimit înainte ori se ridică prin rambursă.

Apotheca Thierry în Pregreda

lângă isvorul mineral de apă acra Rohits Sauerbrunn. Depozite în următoarele apothece: în Arad la FÖLDES KELEMEN și la HAJOS ARPAD.

Se află în deposit și la L. Vértes, Lugos.

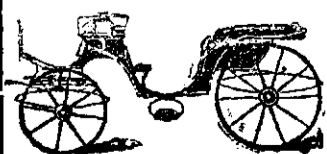
Atenție! Fac atenții mai ales pe revanzători să fie atenți la cumpărare și comandă la balzamal meu brevetat prin lege. În senzul §§-lor 23 și 25 se espun toți cei ce nu cumpără balzamal pregătit în apoteca mea, ea altul fals și care nu este provăzut cu breveta „Călugărița verde“, dar mai ales revanzătorii se pedepsesc cu o pedeapsă de 4000 coroane sau cu închisoarea corăzpunzătoare de un an. Tot așa stă lucrul cu celelalte amestecături fără orice preț srigate în piețe, cari însă nu sunt bune numai pentru a stoarea și înșela publicul.

Ifj. Hodács János

Fondat la 1892 fabrică de trăsuri Telefon 439

Prima
abrica de
prăsuri de
de câmpie

Mare
magazin
stabil!

Szeged Orașul de sus, Str. Kistisza nr. 4. (Urmarea str. Maros).

Ciorapi! Cămăși matroz! Sokne, mănuși

de mătasa și
ață, în cali-
tatea cea mai

bună, asortiment bogat.

Prețuri absolut ficse!

Bársony Andor

mare prăvălie de ciorapi

Arad, piața Libertății nr. 17.

SPECIALIST!

Veritabila alifie de plante ▶▶▶ pentru rane! ◀◀◀

Cea mai bună pentru orice rane cât de vechi, umflături, reumă și alte atacuri. Prin efectul alinător ce-l are întrece ori care alta preparație.

Prin încercarea de mai mulți ani este recunoscută de es c e l e n t ă și mulți oameni sunt recunoscători acestei alifii de plante, recăpătându-și sănătatea.

În ori și care casă este indispensabilă ca doftorie de casă.

Singura provăzută cu marca »Mântuitorul«, este veritabilă.

Se poate căpăta în farmacia la »Mântuitorul«, a lui

Lukács Ferencz

in MAKÓ.

Prețul unui borcan 1 cor. 50 fil. La comande de 3 borcane, câte 1 borcan costă 1 Cor, 35 fil.

Licitațiune minuendă.

Pe baza încuviințării Ven. Consistor nrul 1613—907 prin aceasta se escrie licitațiunea minuendă pentru repararea internă a bisericei din comuna Căprioara (comit. Caraș-Severin) pe ziua de 29 April (12 Mai) a. c. la oarele 11 a. m. în localul școalei. Prețul de esclămare 3380 cor. 97 fil. Doritorii de a licita au să depună în bani sau hârtie de valoare un vadiu de 10% dela prețul de esclămare.

Interprinzătorii nu au drept de a pretinde diurne, viatic și spese de călătorie.

Comuna bisericască își rezervă dreptul de a angaja pe acel reflectant în care va avea mai multă încredere.

Planul și preliminarul de spese se pot vedea la oficiul parohial din loc.

Contractul încheiat pentru interprinzători va fi valabil îndată după subscriere, pentru comuna bisericască însă numai după aprobarea Ven. Consistor.

Interprinzătorii, care va primi lucrarea se deobligă a înapoia bisericeii spesele de 50 cor, avute cu specificarea lucrării.

Căprioara, la 5/18 April 1907.

Comitetul parohial.

Pregătirea, repararea și aurirea obiectelor bisericesti.

Telefon 135.

GELLER I.

giuvaergiu
Arad, Andrássy-tér nr. 14.
(Palatul Hermann.)

Mare deposit de
ciasornice fine
de buzunar de
aur și argint,

mare asortiment
în juvaericele,

mai departe
tacămuri de masă
din argint veritabil

și obiecte de lucș

Bae de aburi în odăe!

Cu ajutorul aparatului „DIANA” în 5 minute se poate face și în camera cea mai elegantă o baie de aburi sau de aer ferbinte. În odăe nu se „mprăștiie aburii! Nici o necurătenie! După folosire se poate împătura și se poate așeza după un dulap. Cu folosirea aparatului de bae de aburi și de aer ferbinte „DIANA” se pot vindeca toate boalele provenite din răceală:

reumă, ischias, influență, guturai, catar, durere de gât, mai departe nenositatea, afecțiuni de rinichi, congestii de sânge, ș. a.

Este mijlocul cel mai nestrictăcios și mai sigur pentru slăbire.

O baie costă 4 fileri.

Fiecare baie e o plăcere! E indispensabilă și pentru sănătoși!

APARAT DE VIBRAȚIUNE autorizat în toate statele lumii! Nu e durere de cap, care n'ar înceta în decurs de trei și jumătate minute. E mod sigur de vindecarea GUTELI, A RFUMEI și NENOSITĂȚILOR! După 2-3 vibrațiuni reimprespentează circulația sângelui. Aparatul de vibrațiune e infracil și ține zeci de ani. — Prețul împreună cu împachetarea costă 10 cor.

Descriere amănunțită și prospect trimite gratuit

Szabó István és Ferencz

Budapest, VII., Csömöry-ut 133.

Numai articole bune

se pot căpăta la

HEGEDÜS GYULA

prăvălie de parfumuri, rechisite de barberie în Arad

ANDRÁSSY-TÉR 15.

Mare asortiment de rachete veritabile englezești pentru tenis și mingii, folbaluri, mingii de gomă, coșuri de călătorie, cosmeticuri franțuzești și englezești.

Aduc cu onoare la cunoștința onoratului public, că am cumpărat în Arad

cafeneaua „KORONA”,
din piața Árpád, nr. 2.

și am să deschid la 15 Aprilie, adică Luni seara. Nisuița-mi principală va fi să înflorească cafeneaua sub conducerea mea, și onoratul public să fie pe deplin mulțumit. Cafeneaua va fi deschisă ziua și noaptea și provăzută cu personal corăspunzător precum și mâncări și băuturi escelente.

Cerând protegiunea onoratului public,
sunt cu deosebită stimă:

Herczeg Gábor,
proprietarul cafenelei.

HEIM J. ARAD

Szabadság-tér Nr. 20. (Palatul contele Nadasdy).

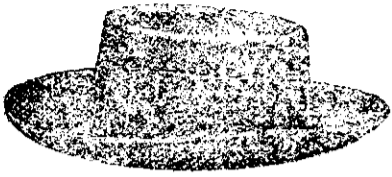
Ruferii pentru femei, bărbați și copii preparație proprie.

Trusouri de mireasă.

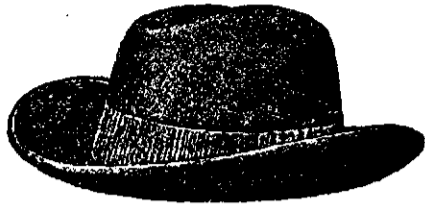
Magazie de fabrică de: pânză și fețe de masă.

Marele bazar FISCHER

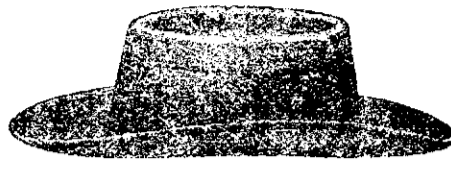
Catalog cu prețuri ieftine, Szabadság-tér 12.

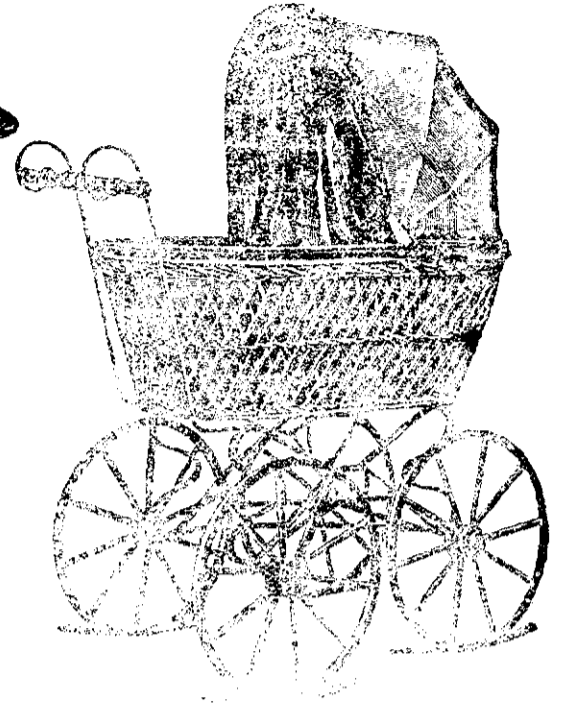
Pălării favorite negre și colorate, prețul 1.50 fl.

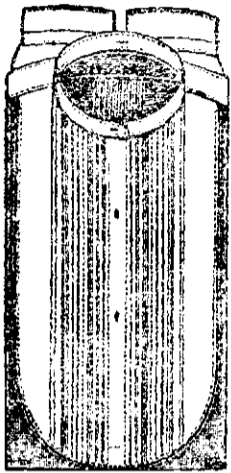
Pălării fason elegant modern, negre și colorate, prețul 2.— și 3.— fl.

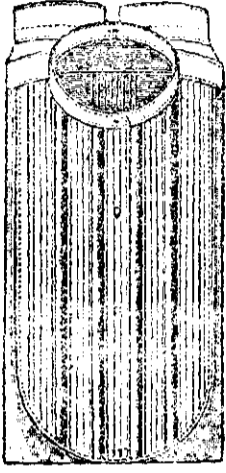
Pălării imperiale negre și colorate, prețul 2.— și 2.50 fl.

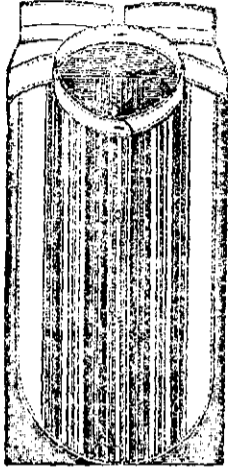
Trăsuri frumoase pentru copii florini 8.— 10.— 12.— 14.—

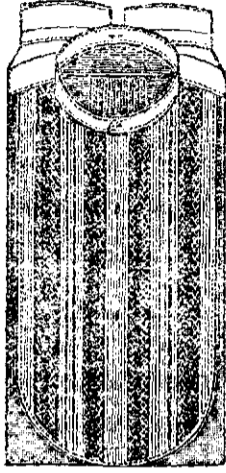
Cămăși bărbătești albe cu piept scrobbit, prețul 1 florin și 1,25

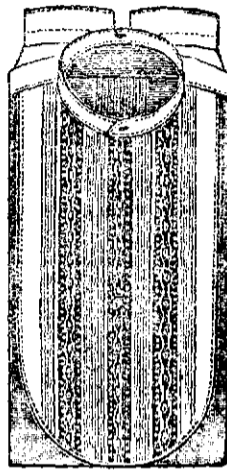
Cămăși bărbătești colorate din voil moale, prețul 1.25 florini.

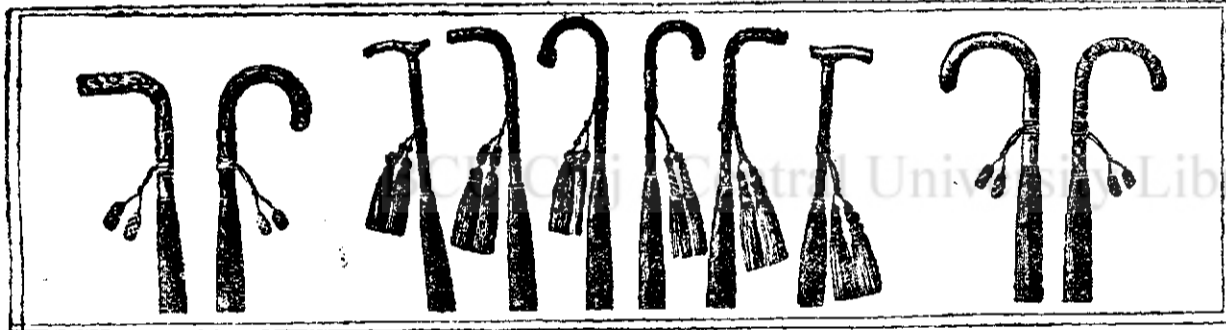
Cămăși bărbătești albe cu piept nescrobbit prețul 1.35 florini.

Cămeși bărbătești din zefir colorat, prețul 1.45 florini.

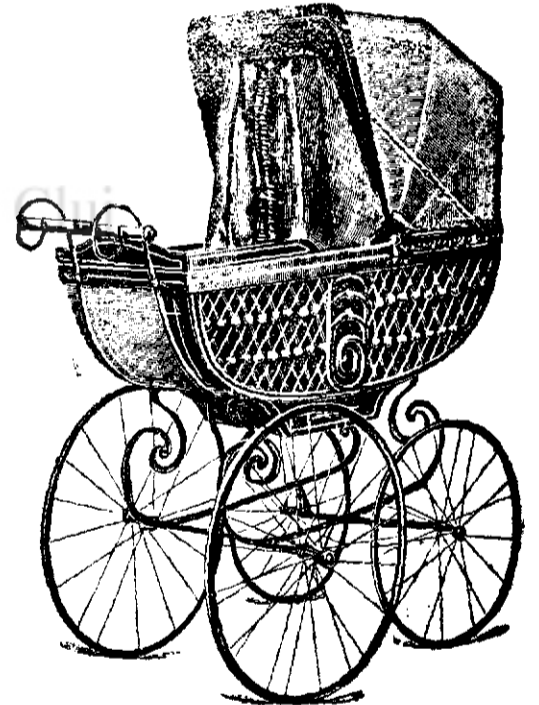
Cămăși bărbătești fine de tot din zefir colorat englezesc prețul 1.75 florini.

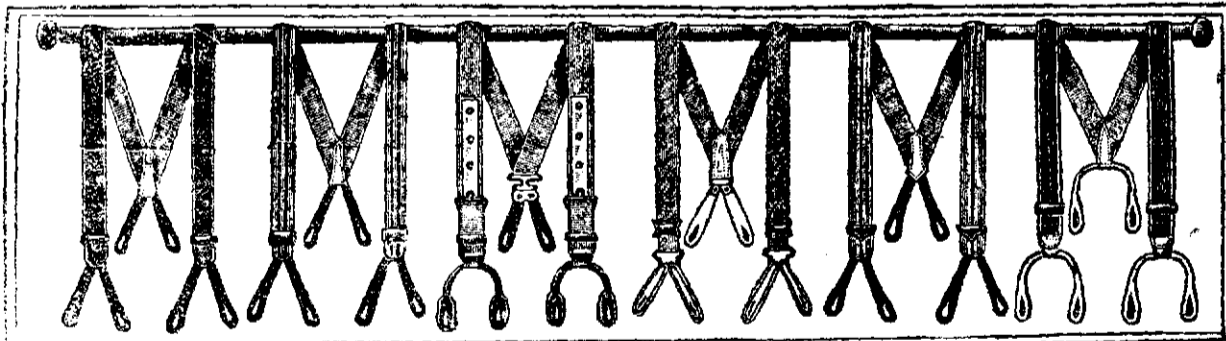
Umbrele fine din Canellă preț de reclamă 1.50 florini.

Umbrele femești din Canellă, jumătate mătăsă prețul 1.95 florini.

Umbrele bărbătești calitate superioară jumătate mătăsă prețul 1.95 fl.

Trăsuri elegante pentru copii „Princess” florini 17.— 19.— 22.— 25.—

Bretele de pantaloni prețul 25 cr.

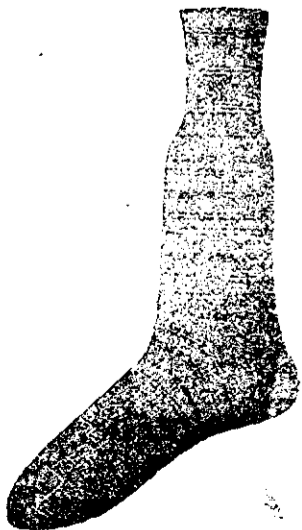
Bretele de pantaloni calitate tare prețul 35 cr.

Bretele de pantaloni calitate fină prețul 75 cr.

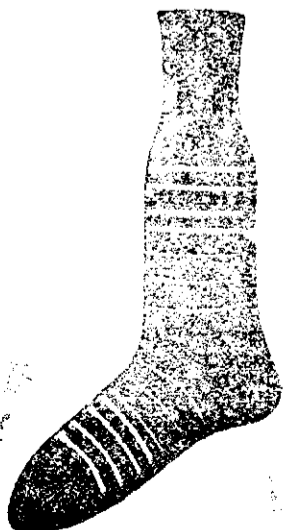
Bretele de pantaloni „Hercules” preț. 50 cr.

Bretele de pantaloni Patent prețul 75 cr.

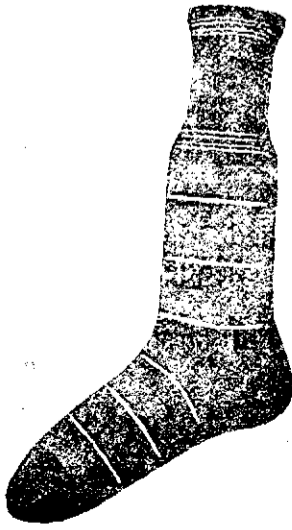
Bretele de pantaloni cele mai fine prețul 1 fl.

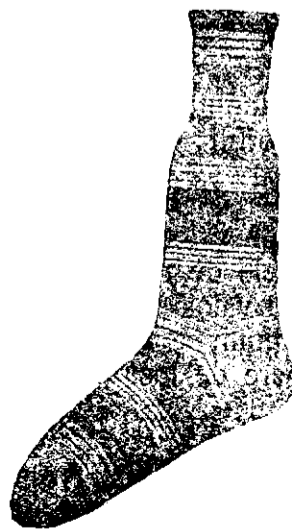
Ciorapi bărbătești perechea 25 cr.

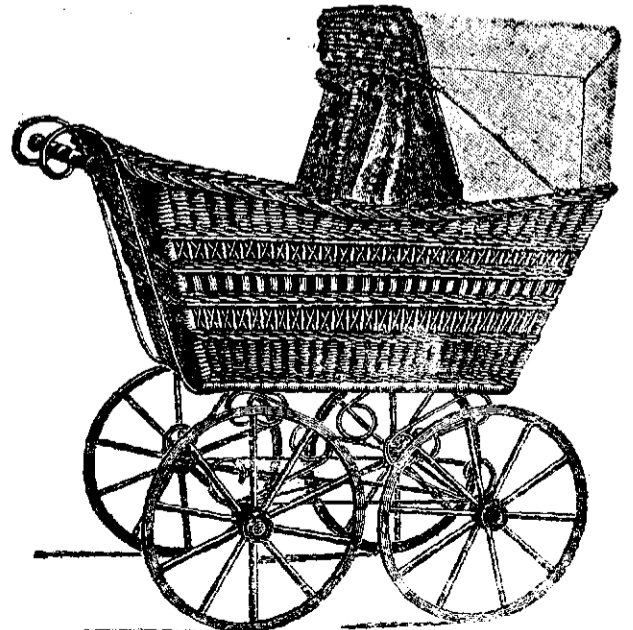
Ciorapi bărbătești colorați vârgați perechea 30 cr.

Ciorapi bărbătești moderni calitate fină perechea 35 cr.

Ciorapi bărbătești cea mai fină calitate perechea 45 cr.

Trăsuri solide pentru copii florini 5.— 6.— 7.— 8.—

Când se înșală damele mai tare?

Dacă își comandă corsetele lor prin colportătoare!

Căci în casurile cele mai dese nu sunt bune. Poftiți și osteniți până la mine, unde se pregătesc ronziile cele mai la modă și cele mai potrivite.

Corsete gata, îndreptătoare de talie, ce le vind în prețuri foarte ieftine.

Cer deplina încredere a prea stimatorilor doamne

cu toată stima

PILCZ IRMA

pregătitoare de corsete

Arad Deák Ferenc-u. 2.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Fondată la anul 1869.

ARADI IPAR ÉS NÉPBANK

Capital social 1,500.000, fonduri de rezervă 792.000 coroane.

Institutul central:
ARAD, Szabadság-tér 18 (Casa proprie).

Filiala:
BÉKÉSCSABA, Főter 897 (Casa proprie).

Cassa de schimb:
ARAD, zidirea hotelului „Fehér Kereszt”.

Cercul de operațiuni:

Primește depuneri pentru dobândă, pe libele de depuneri, pe note de casă și cont curent și acelea după o scurtă abdicere cu 4%, abdicere de 90 zile cu 4 1/2%, fără nici o subtragere se dă camăta. După situația casei, depunerile se plătesc și fără abdicere.

Scomptează pe lângă condițiunile cele mai favorabile polițe din țară și străinătate, hârtii de valoare ieșite la sorți, mandate ș. a.

Dă anticipații pe hârtii de valoare și pe mărfuri.

Dă împrumut pe întabulare în bani gata, sau acțiunile băncii »Magyar Takarékpénztárak Központi Jelzálogbankja«, pe case mai mari de închiriat, pe moșii, tot asemenea comunelor pe contracte conform regulamentului.

Secția amanetare, dă împrumuturi pe obiecte de aur și argint începând dela 4 coroane în sus, car împrumuturi se pot prelungi sau la dorință se pot răsplăti în rate mai mici.

Cercul de operațiuni al casei de schimb:

Cumpără și vinde hârtii de valoare, losuri, monede de aramă ș. a.

Primește depuneri pe libele de depuneri și pe cheque.

Dă anticipații pe hârtii de valoare.

Execută mandate și obligațiuni pe toate piețele din străinătate.

Execută pentru ori-ce tragere de losuri.

Locul principal pentru vinderea losurilor loteriei de clasă maghiare regești concesionate.

Diracțiunea.

Lucza József

oreftoarie de rochi chemica și gouvrat
SEGHEdin, strada Laudon nr. 9.

Rochi pentru dame, haine bărbătești și de copii, îmbrăcămînti preoțești, uniforme militare.

OBIECTE PENTRU CASĂ

perdele, fețe de masă, cuverturi, broderii, stufe de mobile, mănuși, umbrele și tot felul de obiecte din faful acesta. Rochiile se curăță întregi nedescusute, fără să-și piardă culoarea, lustrul și fasonul.

Curățitul unei haine bărbătești 1 fl. 20 cr.

Micile reparaturi și călcatul hainelor dela curățit, este gratuit.

Catifea și plūs, se primește pentru aburat. Gouvratul se execută în felul cel mai frumos și umitor de ieftin. Curățitul chemie al perdelelor de dantelă, se execută cu multă îngrijire.

Comandele din provincie, se execută punctual și repede.

Gorespondent

de limba germană, română, posibil și limba franceză, cu cunoștințe de comptabilitate

se caută

pentru o cassă de manufactură en gros în România.

Condițiuni speciale: Să fie creștin, etatea cel mult 30 de ani, liber de armată, de preferat cei cari au mai lucrat în branșa manufacturii.

Oferte cu pretențiunile de salar și extrase după certificatele de studii și de serviciu în cele trei limbi, a se adresa la Administrația ziarului sub

„D. P. 16“.

Ladányi Ferenc

AURAR ȘI JUVELIER

Temesvár (Timișoara) Belváros

strada Jenő főherceg 11 (casa Koch).

Asortiment bogat

în articli de aur și argint și bijutării

în esecția cea mai modernă, cu prețuri moderate.

Atelier special pentru lucrări nouă și reparaturi, aurituri de unelte bisericesti etc. etc.

Aur, argint și platină veche

se schimbă ori se cumpără cu prețul cel mai mare.

Toată imitarea și reproducerea va fi pedepsită.

Unicul veritabil e Balzamal Thierry

provăzut cu marca „Călugărița verde“ sub scutul legii. Cel mai vestit și neîntrecut medicament contra perturbațiunilor de mistuire, sgăriuri de stomac, colică, cathar, dureri de pept, influență etc., e foarte bună la începutul tuberculozei. Se capătă în 12 sticle mici, sau în 6 duble, ori în una mare deosebită provăzută cu incuieră patentată. Prețul 5 cor. cu porto.

Unsoare Centifolia Thierry recunoscută ca „non plus ultra“ contra rănilor vechi, aprinderi, vătămări, răniri, precum și tot felul de umflături. 2 borcane cu 3 cor. 60 fil. cu porto.

Banii se trimit înainte ori se ridică prin rambursă.

Apotheca Thierry in Pregreda

lângă izvorul mineral de apă aeră Rohits Sauerbrunn. Depozite în următoarele apothece: în Arad la FÖLDES KELLMEN și la HAJOS ARPAD.

Se află în deposit și la L. Vértes, Lugos.

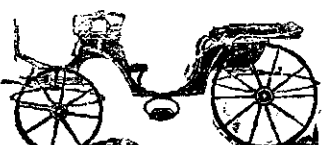
Atenție! Face atenții mai ales pe revanzători să fie atenți la cumpărare și comandă la balzamal meu brevetat prin lege. In senzul §§-lor 23 și 25 se espun toți cei ce nu cumpără balzamal pregălit în apoteca mea, ea altul fals și care nu este provăzut cu brevela „Călugărița verde“, dar mai ales revanzătorii se pedepsese cu o pedeapsă de 4000 coroane sau cu închisoarea corăzpunzătoare de un an. Tot așa stă lucrul cu celelalte amestecături fără orice preț strigate în piețe, cari însă nu sunt bune numai pentru a stoarce și înșela publicul.

Ifj. Hodács János

Fondat la 1892 fabrică de trăsuri Telefon 439

Prima abrica de prăsuri de de câmpie

Mare magazin stabil!

Szeged Orașul de sus, Str. Kistisza nr. 4. (Urmarea str. Maros).

Ciorapi! Cămăși matroz! Sokne, mănuși

de mătasă și ață, în calitatea cea mai

bună, asortiment bogat.

Prețuri absolut ficse!

Bársony Andor

mare prăvălie de ciorapi

Arad, piața Libertății nr. 17.

SPECIALIST!

Veritabila alifie de plante pentru rane!

Cea mai bună pentru orice rane cât de vechi, umflături, reumă și alte atacuri. Prin efectul alinător ce-l are întrece ori care alta preparație.

Prin încercarea de mai mulți ani este recunoscută de escelentă și mulți oameni sunt recunoscători acestei alifii de plante, recăpătându-și sănătatea.

În ori și care casă este indispensabilă ca doftorie de casă.

Singura provăzută cu marca „Mântuitorul“, este veritabilă.

Se poate căpăta în farmacia la „Mântuitorul“, a lui

Lukács Ferencz

in MAKÓ.

Prețul unui borcan 1 cor. 50 fil. La comande de 3 borcane, câte 1 borcan costă 1 Cor, 35 fil.

Licitațiune minuendă.

Pe baza încuviințării Ven. Consistor nrul 1613—907 prin aceasta se escrie licitațiunea minuendă pentru repararea internă a bisericei din comuna Căprioara (comit. Caraș-Severin) pe ziua de 29 April (12 Mai) a. c. la oarele 11 a. m. în localul școalei. Prețul de esclămare 3380 cor. 97 fil. Doritorii de a licita au să depună în bani sau hârtie de valoare un vadiu de 10% dela prețul de esclămare.

Interprinzătorii nu au drept de a pretinde diurne, viatic și spese de călătorie.

Comuna bisericască își rezervă dreptul de a angaja pe acel reflectant în care va avea mai multă încredere.

Planul și preliminarul de spese se pot vedea la oficiul parohial din loc.

Contractul încheiat pentru interprinzători va fi valabil îndată după subscriere, pentru comuna bisericască însă numai după aprobarea Ven. Consistor.

Interprinzătorii, care va primi lucrarea se deobligă a înapoia bisericeii spesele de 50 cor, avute cu specificarea lucrării.

Căprioara, la 5/18 April 1907.

Comitetul parohial.

Pregătirea, repararea și aurirea obiectelor bisericesti.

Telefon 135.
GELLER I.
giuvaergiu
Arad, Andrássy-tér Nr. 14.
(Palatul Hermann.)

Mare deposit de
ciasornice fine
de buzunar de
aur și argint,

mare asortiment
în juvaericele,

mai departe
tacămuri de masă
din argint veritabil

și obiecte de lucș

Bae de aburi în odaie!

Cu ajutorul aparatului „DIANA” în 5 minute se poate face și în camera cea mai elegant mobilată o baie de aburi sau de aer ferbinte. În odaie nu semprăștie aburii! Nici o necurătenie! După folosire se poate împătura și se poate așeza după un dulap. Cu folosirea aparatului de bae de aburi și de aer ferbinte „DIANA” se pot vindeca toate boalele provenite din răceală:

reumă, ischias, influență, guturai, catar, durere de gât, mai departe nenositatea, afecțiuni de rinichi, congestii de sânge, ș. a.

Este mijlocul cel mai nestricăcios și mai sigur pentru slăbire.

O baie costă 4 fileri.

Fiecare baie e o plăcere!

E indispensabilă și pentru sănătoși!

APARAT DE VIBRAȚIUNE autorizat în toate statele lumii! Nu e durere de cap, care n'ar înceta în decurs de trei și jumătate minute. E mod sigur de vindecarea GUTELI, A RFUMEI și NENOSITĂȚILOR! După 2-3 vibrațiuni reimprespetează circulația sângelui. Aparatul de vibrațiune e infragil și ține zeci de ani. — Prețul împreună cu împachetarea costă 10 cor.

Descriere amănunțită și prospect trimite gratuit

Szabó István és Ferencz

Budapest, VII., Csömöry-ut 133.

Numai articole bune

se pot căpăta la

HEGEDÜS GYULA

prăvălie de parfumuri, rechisite de barberie în Arad

ANDRÁSSY-TÉR 15.

Mare asortiment de rachete veritabile englezești pentru tenis și mingii, folbaluri, mingii de gomă, coșuri de călătorie, cosmeticuri franțuzești și englezești.

Aduc cu onoare la cunoștința onoratului public, că am cumpărat în Arad

cafeneaua „KORONA”,

din piața Árpád, nr. 2.

și am să deschid la 15 Aprilie, adică Luni seara.

Nisuița-mi principală va fi să înflorească cafeneaua sub conducerea mea, și onoratul public să fie pe deplin mulțumit. Cafeneaua va fi deschisă ziua și noaptea și provăzută cu personal corăspunzător precum și mâncări și băuturi escelente.

Cerând protegiunea onoratului public,
sunt cu deosebită stimă:

Herczeg Gábor,

proprietarul cafenelei.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

HEIM J. ARAD

Szabadság-tér Nr. 20. (Palatul contele Nádasy).

Ruferii pentru femei, bărbați și copii preparație proprie.

Trusouri de mireasă.

Magazie de fabrică de: pânză și fețe de masă.

Hopp Károly

cancelarie tehnică

ARAD, STR. SZÉCHENYI Nr. 5.

Planuri și execuții: Pentru prevedere cu apă și iluminare ^{precum și} pentru colonii de motoare etc.

REPREZENTANȚA

fabricelor de specialitate de prima calitate.

Cel mai bun și mai ieftin a sortiment pentru procurarea ornamentelor bisericesti, pentru toate bisericile greco-or. române și sârbești, și anume:

odăjdii colorate și negre, acodereminte, prapori mari, steaguri pentru biserici, candelă, cruci, baldachin, ripide, icoane sfinte, icoane rusești de tot felul, icoane istorice etc. etc.

În atelierul meu pregătesc cel mai bogat iconostas și morminte sfinte pe lângă prețurile cele mai avantajoase.

Cele mai moderne pălări preotesti.

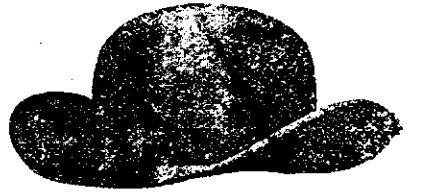
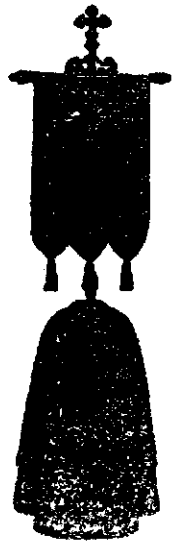
Haine pentru dnii preoți, braue și oamlafece. Pregătesc bine și prompt vestimente preotesti, căci am un croitor foarte isteți. La dorință dau detaluri și tot felul de modele. Asigur cumpărătorii mei, că vor fi serviti în modul cel mai bun, căci am numai materia de prima calitate și cea mai bună; dar vând mai ieftin ca ori unde în alt loc. Comande esecut momentan în modul cel mai prompt și mai constiențios.

Catalog ilustrat trimis gratuit.

Cerând comande abundante, rămân cu stimă

Nicola Ivkovics, Ujvidék

strada Duna, casa proprie.

Mașini și biciclete pe rate mici lunare.

Depositar de mașini de cusut de fabrică în Timișoara.

LADÁNYI IZSÓ Temesvár

Belváros, Zápolya-u. edificiul seminarului rom. catolic,

Cont de casă de păstrare la posta reg. ung. și curs Clearing nr. 10.895.

Telefon 577.

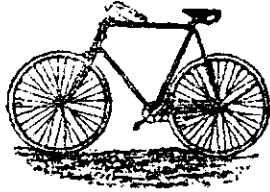
Adresa de telegramă: Ladányi Izsó

Depositar de mașini de cusut, de brodat, de biciclete, de biciclete cu motor și de părțile lor constitutive.

Mașini de cusut Singer, cu mocii rotunde, Central Bobib (Zentral Bobin) Wheeler-Wilson cu suluri elastice, de familie și pentru măestri,

Asortiment mare de mătăsă de brodat cu mașina.

Depositar din fabricatele fabricilor Bast și Gasser de mașini de cusut, și ale lui Sander și Graff de mașini de brodat. Stabiliment propriu de reparaturi pentru biciclete.

Nu-ți asudă mai mult picioarele

dacă întrebuințezi

„Sudin“

cel mai potrivit medicament al timpului modern contra asudării mânilor și a picioarelor. După întrebuințarea unei sticle, deplin succes.

Prețul 1 cor. cu pene cu tot.

Pregătitorul:

Farmacistul Nagy Kálmán Nyiregyháza

— Expediție promptă prin poștă. —

Dacă vrei întrebuința distrugător de bătători numit

„Togo“

fără nici o durere te vei scăpa de bătători.

Prețul unei cutii 1 cor.

Acesta e pregătit — și adus în circulație după metoda profesorului japonez Dr. Takacu — de către

Expeditorul regimentului de infanterie și honvezime.

Interprinderea expediției de mobilă.

Rubinstein Mór

prăvălie de expediție și încredere.

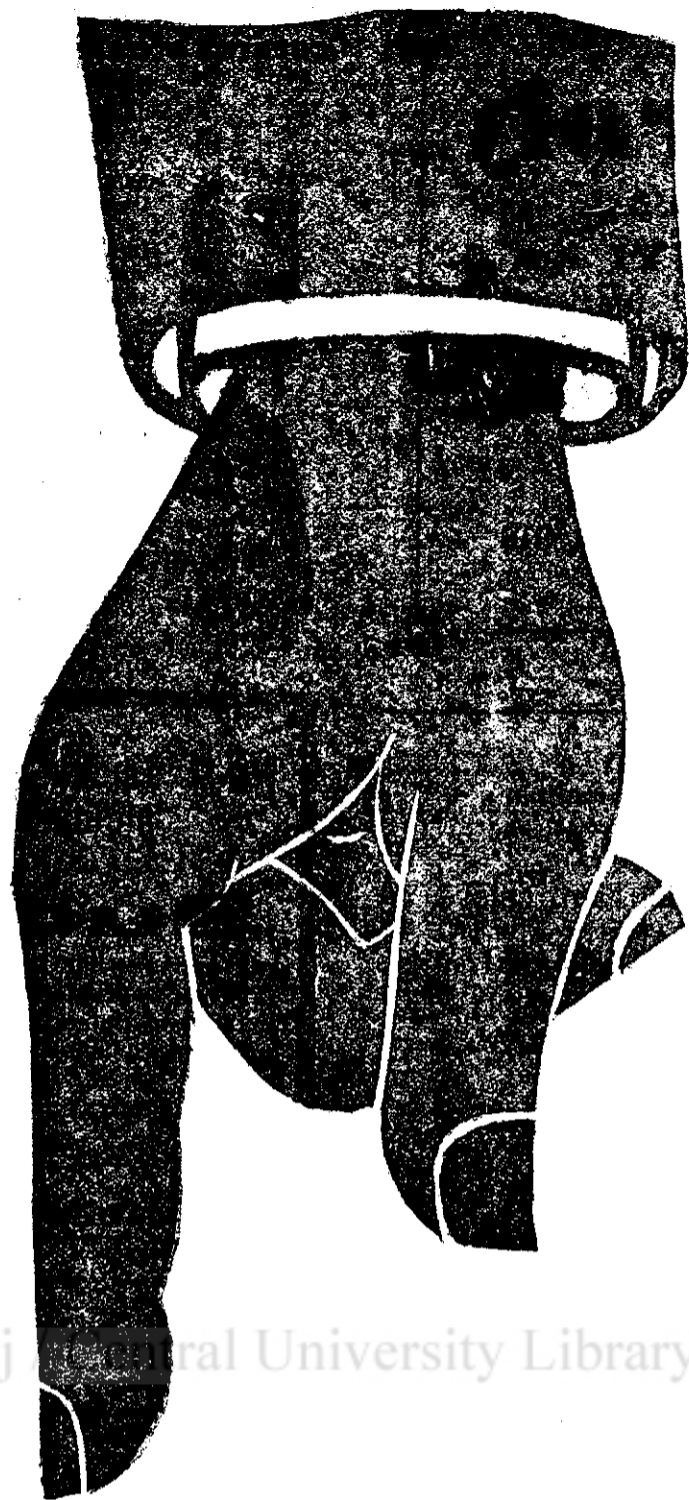
ARAD, (palatul Minorităților).

Recomandă trăsurile propriile expediției cu cea mai nouă organizație franceză în mărime de 6, 7, 8, 9 și 10 metri, pentru mutat, atât în loc cât și în province cu prețurile cele mai moderate.

Magazină curată și uscată, foarte potrivită pentru magazinagi de mobilă. — Tot aici sunt anunțate mai multe locuințe.

Înființată la 1881.

Nr. de telefon 188.

BCU Cluj National University Library Cluj

Sebesi Ferenc

măsar

Arad, strada Deák Ferenc nr. 2.

Primește și îndeplinește tot felul de
lucruri de măsar
în modul cel mai iute și prompt.

Antonie Karátsonyi

ARAD, Strada Hunyadi (colt).

La „Cănele negru”.

Recomandă băcănia sa bine asortată

cu tot felul de mărfuri și anume:

● droguerie, specerie și coloniale. ●

Prețurile cele mai moderate.

Sprijiți pe comerciantul român!

S'a fondat la anul 1874.

H A I N E pentru bărbați, juni și copii.

din materie de cea mai bună calitate, cele mai moderne, cel mai bun croi, paltoane și pardesii de toamnă și de iarnă în cele mai favorabile condiții și mai ieftine prețuri la

Moskovitz Zsigmond

Liferant al inteligenței române

A * R * A * D,
Edificiul teatrului.

● Filiala în Piața libertății Nro. 1. ●

Toate vestmintele gata, la dorință se întocmesc conform corpului, fără alta renumerație.

În fiecare săptămână
MARFĂ NOUĂ!

Telefon Nro. 534.

Dacă vrei să cumperi ghete bune și țititoare

de lângă prețuri ieftine

să te adresezi la pantofarul

Gzernóczy Mihály

ARAD, str Kossuth nr. 67

care are mare asortiment de ghetă pregătite de el însuși.

Comandă după măsură se fac prompt și ieftin.

FABRICĂ DE TRĂSURI alui

Vadász és Grósz

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)

aranjată pentru putere electrică.

Și recomandă trăsurile de fabricate de rangul prim, care se află permanent în deposit.

La expoziția din Oradea-mare au fost premiate.

Telefon pentru întreaga provincie nr. 445.

La dorință se trimite preț-curent gratuit și franco.

La expoziția din Paris 1900 a câștigat „Grand Prix”.

Ioan Francisc Kwizda

furnizorul curței c.-reg. austro-ung., reg. române și princ. bulgare

farmacist cercual în Korneuburg (lângă Viena).

Prav de Korneuburg al lui Kwizda pentru nutrirea vitelor

E un mijloc de hrană pentru cai, vite cor-nute și oi. În cele mai multe grajuri se folosește de 5 ani la lipsă de hă-miseală, împotriva mistuirii rele, pen-tru îmbunătățirea laptei și pentru ur-carea cantității de lapte a vacilor. Pre-țul unei cutii 1.40 cor., o jumătate cutie costă 70 fl.

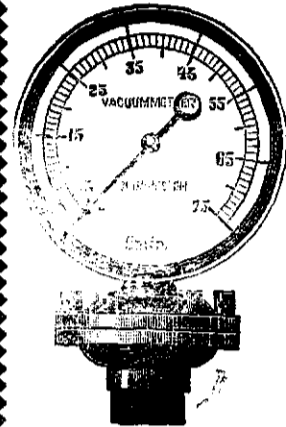

Veritabil e numai cel provăzut cu breveta mai sus. Preț-curent ilus-trate să trimit gratuit și franco.

Deposit general: farmacia lui Iosif Török, Buda-pest, VI., Király-utza 12 și Andrassy-út 26 II.

Perlfaszter Sándor

mechanic de cumpene și măsuri atmosferice
BUDAPEST, VII., Barcsay-u. 6.

Gătește măsuri at-mosferice în deose-bite chipuri și con-strucții pentru apărarea de aburi de apă, mă-surătoare pneuma-tice (pneumometre), hidro- și pirometre. Măsuri elastice, ni-velatoare, termometre

Primesc reparaturi cu garanția de un an. Comandele din provin-ța le efectuează punctual și prompt. Ceasornicele de con-trolă le repară cu ga-ranția de 3 ani.

Prețuri curente gratis și franco.

Legătore de ciorapi

ARAD

Andrássy-tér nr. 20.

(Palatul Fischer Eliz).

Stă la dispoziția p. t. publicului.

Cel mai mare galonier de mobile și podoabe femeiești din țară.

Özv. Barcza Györgyné

prăvălie de tapeturi pentru mobile și căruțe

SZEGED.

Fabrică de fireturi de mobile, galoane,

crepuri, crețuri, fireturi de perdele și draperii, ciucuri, tivituri de co-voare, nasturi de pla-pomă, rose, rețele de pat, galoane și ciucuri pentru care funebre.

Serviciu repede, prompt și ieftin!

Unsoare de porc
garantată, curată
Slănină de mâncat
albă părjoasă
Slănină cu ardei
Slănină afumată

Untură
Piparcă
Ceapă
Fasole.

În prețul cel mai moderat
la

Eduard Holzer

Temesvár.

Telefon Nr. 237.

Lázár Gyula

băcănie, articole de cină și delicatose, vin, șampanie, tea, rum și cognac, deposit principal de ape acre.

Arad, Piața Andrássy Nr. 19.

(In edificiul Hotel Central).

Serviciu prompt și punctual. Totdeauna articole proaspete și bune, cu prețurile cele mai ieftine.

La plățirea cu bani gata 2% scăzământ la cassă.

Telefon Nr. 344.

Locuitorii din Pécska și provincie se înștiințează, că'n Pécska în Uri-utcza (lângă poștă) în casa dlui Ehling Gáspár, meșter faur, în cancelaria de bancă de curând deschisă ori-cine poate căpăta pe pământuri pe 10, 20, 30, 40 sau 50 ani,

BANI

cu 4, 4 $\frac{1}{2}$ % procente și pe rate de amortizare din capital în timpul cel mai scurt și pe lângă condițiile cele mai favorabile.

Cheltueli anticipative nu sunt.

Documente necesare:

Extras din cartea funduală, foile catastrale.

Lămuriri mai largi se pot căpăta ori când în cancelarie!

Cantorul Bisericesc

Opus conces de Venerabilul Consistor Diecezan din Caransebes

sub Nr. 13423/ex. 1906

aranjat de învățătorul

George Buijan

din Deliblát (Temes-m.)

Va eși încurând de sub tipar în ediția autorului, de unde

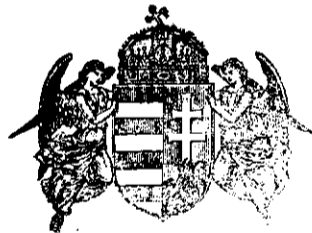
se poate procura: broșat constă 8 cor., legat în pânză frumos aurită 10 cor., iar în pelc legătură lux 14 cor., pentru cei neabonați 2 cor. mai scump.

Acest op fără păreche — în literatura bisericească — are o prefață de valorosul literat: Alexandru Muntean alui Vasile protopopul Peștesului. Cuprinde rânduiala Duminecei pe 8 glasuri și a tuturor sărbătorilor de peste an. Inmormântarea, cununia, parastasul, tedeum etc. și tipicul și tipicul bisericeii de rit grecesc. Din valorosul op, au apărut până acum. Rânduiala vecerniei, utreniei, liturgiei pe opt glasuri. Fericirile mineiului; Podobiile, Pripelele sărbătorilor cu psalmii cei aleși și Rânduiala serviciului sărbătorilor: Nașterea Născătoarei de Dumnezeu. Înălțarea sfintei Cruci... Opul întreg va apărea abea la vară. Cei cari nu l-au comandaș să pot adresa autorului prin o carte postală, anunțând abonarea.

Opul se tipărește în tipografia »Tribuna«, pe hârtie foarte fină în 2 colori (roșu negru) tehnică modernă.

Premiat cu medalia cea mare la exp. milenară din Bpesta în 1896.

**TURNĂTORIA
DE CLOPOTE**

**Fabrica de
scaune de fer
pentru clo-
pote - - alui**

ANTONIU NOVOTNY

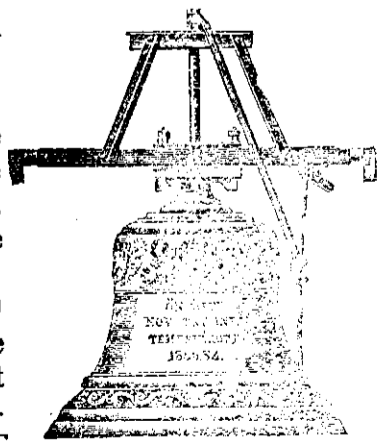
TIMIȘOARA-FABRIC

Se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase, pe garanție de mai mulți ani provăzute cu ajustări de fer bătut, construite spre a le întoarea cu ușurință în orice parte îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate

CLOPOTELE GĂURITE

de dînsul inventate, și premiate în mai multe rînduri, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura S și au un ton mai intensiv, mai adînc, mai limpede, mai plăcut și cu vibraare mai voluminoasă decât cele de sistem vechiu, astfel că un clopot patentat de 327 klg. este egal în ton cu un clopot de 461 klg. patentat după sistemul vechiu.

Se mai recomandă apoi pentru facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătător — pentru preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut ca și spre turnarea de toate de metal. — Preț-curanturi ilustrate gratis.

Telefon nr. 561.

Telefon nr. 561.

Gaz-Benoid

cel mai eficient material de luminat

castele, vile, proprietăți, sanatorii, spitale, hotele, restaurante, fabrici, laboratoare, gări, casarme, biserici, școli, comune și comune mici

puterea luminei e de 50 lumânări normale pe cias costă numai 1.6 fil.!

Nu e acetylen! Eschisă ori ce primejdie de ecsplesie! Manipulare simplă! Scrisori de recunoștință din țară și străinătate. Licențe din țară și străinătate. Multe decorații. Celor interesați le servește cu lămuriri mai largi:

Magyar Benoid-gáz Részvénytársaság
Arad, Pécskai-ut 13-14.

=== *Spesele gratuit fără nici un obligament.* ===

Telefon nr. 31.

Prăvălie de produse a lui
Seidner Rūdi
Arad, Szabadság-tér 1.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Recomandă

vinderea și cumpărarea

a tot felul

de produse.

Primește încredințări de bursă

pe produse de bucate

și
pe hârtii de valoare.